

mgyc.com

မြန်မာစာအခြေခံ

လှသမိန်

Designed by starline / Freepik

mgyc.com

အစိယအကြံ

mgyoe.com

ISBN 9789997118981

HTM26

9 789997 118981

2,500.00KS

မြန်မာစာအခြေခံ လှည့်ပို့

စာမျက်နှာ ၁၉၅ + မျက်နှာ ၁၂၀ စင်တီ x ၁၈၅ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း။

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း။

၂၀၁၉၊ စက်တင်ဘာလ၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀၊

၁၉၇၄ ဥဒါန်းစာပေ၏ ပထမအကြိမ်။

ရောင်းစျေး ၂၅၀၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705

www.facebook.com/SKCCmyanmarbook

www.skccmyanmarbook.com

မာတိကာ

- နိဒါန်း	က
၁။ မြန်မာစာ အရေးအသား	၁
၂။ ဗျည်းနှင့် သရ	၄
၃။ အသံနှစ်မျိုး	၅
၄။ မြန်မာသုံး အက္ခရာများ	၁၀
၅။ မြန်မာသရများ	၅၁
၆။ အခြေခံတွေးခေါ်မှု	၅၇
၇။ ဝိသစ်ပေါက်	၆၀
၈။ မြန်မာဖြည့် သရများ	၆၆
၉။ သရပွားများ	၇၄
၁၀။ သရ ၂၄ လုံး	၇၈
၁၁။ ပုဂံခေတ် အရေးအသား	၈၃
၁၂။ မြန်မာပါဌ်ဆင့်များ	၈၅
၁၃။ မြန်မာအသံပေါင်း ၄၆ နှင့် ရေးထုံး ၈၂ မျိုး	၉၅

၁၄။ အသံအမျိုးအစားခွဲပုံ	၉၉
၁၅။ ပါဠိသတ်များအသံထွက်	၁၀၆
၁၆။ ပါဠိဆင့်များ	၁၁၀
၁၇။ ပါဠိဆင့်နှင့်ယှဉ်ဖျည်း နှိုင်းယှဉ်ချက်	၁၁၈
၁၈။ ယှဉ်ဖျည်းကွဲ ၁၁ မျိုး	၁၂၁
၁၉။ ယှဉ်ဖျည်းတွဲစပ်ရိုး	၁၂၆
၂၀။ ရေးသံနှင့် ရွတ်သံလွဲပုံ	၁၃၆
၂၁။ သံယုတ်ပါသော အရေးများ	၁၄၃
၂၂။ အသံစွန်းရေးပုံများ	၁၄၉
၂၃။ အသံအစီအစဉ်	၁၅၁
၂၄။ အောက်မြစ် သုံးပုံများ	၁၅၅
၂၅။ အတိုရေးနည်းများ	၁၆၀
၂၆။ ပုဒ်ဖြတ်၊ ပုဒ်ရပ်အသုံး	၁၈၂
- နိဂုံး	၁၉၅

နိဒါန်း

အများအားဖြင့် မြန်မာတိုင်းလိုလိုပင် မြန်မာစာတတ်မြောက်ကြပေသည်။ မူလတန်း မသင်မနေရ ပညာရေးစနစ်၊ အသုံးလုံးသင်တန်းများ၊ ရဟန်းတော်များ စာပေသင်ကြားပေးရာ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများနှင့် မြန်မာစာကို ရုံးသုံးနှင့် အထက်တန်းနှင့် တက္ကသိုလ်ပညာသင်ကြားရာ မဏ္ဍိုင်ဘာသာရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာစာသည် လုပ်သားပြည်သူများနှင့် မလွဲမချ ထိတွေ့လာရပြီပင်ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာတိုင်း စာတတ်ကြသည်ဆိုသော်လည်း မြန်မာစာအကြောင်းကို အခြေကျကျ သိနားလည်သူ နည်းပါးလျက်ပင်ရှိပေသည်။

နေ့တိုင်း ပြောဆိုသုံးစွဲနေကြသော စာနှင့်စကားဖြစ်၍ တစ်ဖက်သား နားလည်အောင် ရေးတတ်ပြောတတ်သည်မှန်သော်လည်း လေးနက်စွာ သိနားလည်ရန် ကျန်ရှိနေပေသေးသည်။

ဘာသာတစ်ရပ်အဖြစ် ကျနစွာ ဆန်းစစ်တတ်သိရန် လိုပေသေးသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ စာတတ်အောင် သင်ကြားရာတွင် စာတတ်ရုံသာ အရေးထားခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ငယ်ရွယ်သူများကို စာတတ်အောင်သင်ကြားပေးရာတွင် စာတတ်ရုံ ထက်ပို၍ သင်ကြားပေးရန် မလိုအပ်သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပေသည်။ ဉာဏ်နုနယ်သေးသူများကို လိုသည်ထက်ပို၍ သိမှတ်စဉ်းစားစေရန် လည်း မသင့်ပေ။

သို့ရာတွင် ထိုအသိသည် ကြီးပြင်းလာသူများ၊ လေ့လာစဉ်းစား တတ်သူများအတွက် မလုံလောက်တော့သည်ကို သတိပြုရန်လိုပေ သည်။ စာတတ်ပြီးသောအခါ မိမိသင်ကြားလာခဲ့သည့် မြန်မာစာကို စနစ်တကျသိမြင် သုံးသပ်မိအောင် ကျယ်ပြန့်စွာ ပြန်လည်လေ့လာရန် လိုပေသည်။

ထိုအခါမှ ငယ်စဉ်က တတ်ရုံမျှ အမှတ်မဲ့ သင်ခဲ့သော မြန်မာစာ ၏ စနစ်များကို သဘောပေါက်ပေမည်။ သိပ္ပံနည်းကျ မကျ သုံးသပ်မိ ပေမည်။ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်နားလည်လာပေမည်။ မသဲကွဲနား မလည်ခဲ့ခြင်းများနှင့် တွေးတောယုံမှား မပြတ်သားခဲ့သည်များလည်း ရှင်းလင်းပြတ်သားလာပေလိမ့်မည်။ မိမိစာကို ပို၍ အထင်ကြီးကာ လေး စားမြတ်နိုး၍ ဂုဏ်ယူလာတတ်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာစာကို အခြေခံမှစ၍ ပြန်လည်သုံးသပ်လေ့လာနိုင် စေရန်အတွက် 'မြန်မာစာ အခြေခံ' ကို ပြုစုတင်ပြလိုက်ရပေသည်။ ရှင်းလင်းသောစကားဖြင့် ဆိုရလျှင် လူကြီးများအတွက် ကကြီးခကွေး သင်တန်းဟူ၍ပင် ဆိုနိုင်ပေသည်။

အထက်တန်းပညာကို တတ်မြောက်ပြီးသူများအတွက် မိမိတို့ တတ် မြောက်ပြီးသည့် မြန်မာစာကို ကျယ်ပြန့်စွာပြန်လည် သုံးသပ်ခွင့်ရရှိနိုင် ကြမည်ဖြစ်၍ တစ်ချိန်တစ်ခါက မိမိတို့ ဖြတ်သန်းလာခဲ့ပြီးသော အခြေခံ မြန်မာစာနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့ မည်မျှသိနားလည်ထားခဲ့ကြသည်ကို ပြန်လည် ဆန်းစစ်ခွင့်လည်း ရရှိမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာတိုင်းရင်းသား တစ်ဦးတစ်ယောက်အနေဖြင့် မိမိတို့ စာ၏ အခြေခံကို ကျနစွာ သိရှိထားအပ်သည်ဖြစ်ရာ ကျနရောစွာ သိရှိခြင်း ၏ အကျိုးတရားကို ကိုယ်တိုင်ခံစား၍ တန်ဖိုးဆုံးဖြတ်နိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာစာသည် ပါဠိ၏ လောင်းရိပ်မကင်းခဲ့ပေ။ ထိုသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ လောကုတ္တရာကို အားသန်သော မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မြန်မာစာ သင်ခြင်းမှာ ပိဋကတ်တော်အထိ ပေါက်မြောက်အောင် သင်ကြား လေ့ကျက်ကာ အားထုတ်နိုင်ရေးသို့ ဦးတည်လေ့ရှိခြင်းကြောင့် ပိဋကတ်ပါဠိတော်များကို ဖတ်ရွတ်နိုင်အောင် မင်္ဂလသုတ် ပရိတ်ကြီးမှအစ ပါဠိဘာသာ၊ သဒ္ဒါကျမ်းဂန်တို့ကို ပေါက်မြောက်အောင် သင်ကြားခဲ့ကြပေသည်။

ပါဠိဘာသာကိုလည်း မြန်မာစာ၏ မှီရာ အရင်းခံစာပေအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ပိဋကတ်တော်ကို ရေးသားထားရာ ဗုဒ္ဓပါဝစန ဗုဒ္ဓဘာသာ အရင်းအမြစ်အဖြစ်လည်းကောင်း လေးစားခဲ့ကြပေသည်။

မြန်မာစာကို ပါဠိတတ်ပညာရှင်များက ပို့ချပေးခဲ့ကြပေသည်။ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းများ ပေါ်ပေါက်သည်မှာလည်း စော၍ ပုဂံခေတ်ကဆိုလျှင် ပါဠိဘာသာသည်ပင် အလွန်တွင်ကျယ်လွန်းမိုးသည့်ခေတ် ရှိခဲ့ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အများအားဖြင့် မြန်မာဘာသာကို ပါဠိနောက်ယောင်ခံ၍ တွေးကြံစဉ်းစားကာ ပါဠိစနစ်အတိုင်း ခွဲခြားမှတ်သားခဲ့ကြရာ သဒ္ဒါ၊ ဥပစာ၊ အလင်္ကာ စသည်တို့မှာ ပါဠိနည်းကိုသာ တစ်ဖက်သတ်လိုက်၍ ဝေါဟာရ ရေးထုံးတို့တွင်လည်း ပါဠိရင်းမြစ်ကိုစွဲ၍ ကြံဆခဲ့ကြပေသည်။

မြန်မာစာသည် မြန်မာ့မြေပေါ်တွင်အစဉ်အလာရှိခဲ့သော သီးခြားလူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဘာသာစကား ဖြစ်သည်ဟူသော အသိအမှတ်ကို မေ့ချန်ထားမိတတ်ပေသည်။ ဤသို့ မမေ့မလျော့ဘဲ မြန်မာဘာသာကို

မြန်မာနည်းဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ကြံဆခဲ့ကြသော ပညာရှင်များလည်း မရှိမဟုတ်၊ ရှိခဲ့သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာဘာသာသည် ပါဠိ၊ သက္ကတစသော အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဘာသာ စကား ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို မိုးယူခဲ့ခြင်းနှင့် ပိဋကတ်စာပေယဉ်ကျေးမှုများ ကိန်းဝပ်နေခဲ့ခြင်းကို အတိုင်းအတာအားလျော်စွာ လက်ခံရပေမည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိမရောက်မီ လူနေမှုရှိခဲ့သည်ကာလက စား၊ အိပ်၊ ကောင်း၊ ဆိုး၊ ရေ၊ ထမင်း စသော အခေါ်အဝေါ်များကား ရှိရမည်သာ ဖြစ်ပေ သည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတို့မှာ သက္ကတကျမ်းတို့ကို မှီရသည် ကို ထားဘိဦး၊ သဒ္ဒါသည်ပင် စကား၏ နောက်မှ ကြံဆစဉ်းစား၍ မူချ ထားသော သတ်မှတ်ချက်များသာ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပါဠိ သဒ္ဒါကျမ်းများက ဤသို့ ဆိုသည်၊ ဤသို့ မိန့် သည် စသည်ဖြင့် ပါဠိ၏ လောင်းရိပ်၊ ပါဠိသဒ္ဒါ၏ နောက်ပိုင်းတွင် စဉ်းစားကြံဆရုံဖြင့် မပြီးဘဲ ပါဠိတံတိုင်းကို ကျော်၍ စဉ်းစားမျှော်ရှု ရန် လိုပေသည်။

မြန်မာဘာသာ စကားအနေဖြင့် ပါဠိနှင့်ကွဲပြားရာကို အရှိအတိုင်း သုံးသပ်ရန် လိုပေသည်။ ပါဠိတွင်မရှိလျှင်မရှိရာ ပါဠိတွင် ခွဲခြားနည်း ခွဲခြားရမည်ဟု အစွဲအလမ်း မကြီးသင့်ပေ။

ပါဠိဆိုတိုင်း လက်သင့်ခံရန် မဟုတ်ဘဲ ပါဠိတွင်ပင် အဘယ် အကြောင်းကြောင့် ဤသို့ သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ကို ပါဠိအဆိုထက် ကျော်၍ သဘာဝအကြောင်း အခြေခံကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရပေမည်။

ထိုသို့ ကျော်၍ ဝေဖန်ခြင်း၊ အကြောင်းရှာခြင်း မပြုပါက ပါဠိတွင် မြှုပ်ချက်၊ တီထွင်ချက်၊ အတိုချုံးချက်၊ စသည်တို့ကို ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်း များကပင် အစမဖော်ဘဲ ဆရာစားချန်ထားခဲ့သည့်အတိုင်း မျက်စိမှိတ်

ပြီး နာခံနေရမည်သာဖြစ်၍ ဉာဏ်ကျက်စားခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ် စဉ်းစားခွင့်၊ သဘာဝကို ပဓာန အလေးပေးခွင့်မရှိဘဲနေပေလိမ့်မည်။ အမှန်တရားသည် ထိုးထွင်၍ ရှုဆင်ခြင်တတ်သူတို့အတွက် နီး၍လာ ပေမည်။

ထိုအကြောင်းကြောင့်လည်း မြန်မာစာ၏ စနစ်များကို မြန်မာ့အစဉ် အလာနည်းဖြင့် သုံးသပ်ခွဲခြားပြထားပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ပါဠိဘာသာ၌ သရ ၈ လုံးသာရှိရာ အသံအမျိုးအစား ကိုသာ ဖော်ပြသော သရအတွက် တိကျသော ဗျည်းတစ်ခုခု အသံမပါ သည်ကို အသံထွက်၍ရအောင် လျှာ အာ အထိအခိုက် အနည်းဆုံး (အ) အသံတစ်ပါတည်း တွဲ၍ သရသံကို (အ) သံအမျိုးမျိုးဖြင့် တပေါင်း တည်း သွင်းပြလိုက်ခြင်းဖြင့် ဗျည်းတွင်လည်း (အ) ထည့်ပြစရာမလို၊ သရတွင်လည်း သရဗျည်း သက်သက်ပင်လျှင် အ၊ အာ၊ စသည်ဖြင့် (အ) သံနှင့်ပီပီသသ ထွက်ဆိုပြနိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားခဲ့ပုံကို သဘာဝကျ အောင် အရင်းအမြစ်အထိ မစဉ်းစားပါက (သရသည် သရချည်းသက် သက် အသံထွက်နိုင်သည်) ဟူ၍ ဥပဒေသပြုလုပ်လိုက်သည့် အဆင့် မတိုင်မီက သဘာဝကို မစဉ်းစားမိဘဲ ပါဠိသဒ္ဒါက တစ်ကွက်တိုး၍ အလွယ်နည်းပြုလုပ်ခဲ့သည်ကိုပင် အရင်းကျသော အချက်တစ်ခုအဖြစ် လွယ်ကူစွာ ခေါင်းညိတ်လက်ခံပြီးလျှင် ဤအဆိုအမိန့်ကိုသာ အားကိုး နေမိလိမ့်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ဆိုလျှင် မြန်မာက (အ) ဗျည်းတစ်လုံးရှိအပ်၍ တီထွင်ခဲ့သည် ကိုပင် ပါဠိသဒ္ဒါနှင့် မညီညွတ်၊ မလိုအပ်ဟူ၍ ဆိုပေလိမ့်မည်။ (အ) သည် ဗျည်းတစ်လုံး ဖြစ်သည်ဆိုသည်ကိုပင် ဘဝင်မကျ ရှိပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပါဠိသဒ္ဒါအရ သိထားခဲ့သော ‘သရတွင် (အ) သံပါပြီးဖြစ်နေပြီ’ ဟူသော အသိက အဆုံးစွန် လွှမ်းမိုးထားခြင်းကြောင့်

(အ) ဗျည်းမပါဘဲ စာရေး၍ လုံလောက်သကဲ့သို့ ထင်မှတ်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုထက်မက (အ) သံကြားလေသမျှ ဤ (အ) သံပါလျှင် သရသံချည်း၊ သို့မဟုတ် သရနှင့် ပေါင်းရေးထားသော အသံချည်းဖြစ်သည်ဟု ပုံသေယူဆထားမိပေမည်။ (က၊ခ) တို့ကဲ့သို့ ဌာန်ကို ညွှန်ပြနိုင်သော ဗျည်းအက္ခရာတစ်လုံးသည် (က၊ခ၊န၊လ) တို့ကဲ့သို့ (အ) ဟူသော အသံဖြင့် ရှိကောင်းသည်ဟူသော အတွေးမျိုး တွေးတောဝံ့မည်မဟုတ်ပေ။ (အ) သရတစ်လုံးရှိလျှင် ရေးလိုရာ အသံအားလုံး (အ) သရဖြင့်သာ ရေးနိုင်ပြီဟူ၍ပင် ထင်ယောင်မှားနေမိပေမည်။

ထိုမှတစ်ပါး (အ) အသံပီပီသသ ထွက်သောသရနှင့် (က) ဗျည်း (ခ) ဗျည်းပေါင်းထားသည်မှာ (က၊အ၊ခ၊အ) သို့မဟုတ် (အက၊ အခ) ဟူ၍ အသံမထွက်ဘဲ အဘယ့်ကြောင့် (က) (ခ) ဟူ၍သာ ထွက်နေရသည်ကို သဘာဝကျကျ မစဉ်းစားဘဲ၊ ဤသို့ရေးလျှင်၊ ပေါင်းလျှင် ဤသို့ဖြစ်ရမည်။ ဤသို့ဖြစ်စေဟူ၍ ညွှန်ပြချက်ကိုပင် ခွဲခြမ်း၍ မစဉ်းစား၊ အကြောင်းယုတ္တိမရှာဘဲ ခေါင်းညိတ်၍ ဘဝင်ကျမိတတ်ပေသည်။

(အ) အသံထွက်သော သရတွင် (အ)သံသည် ယာယီပေါင်းယှဉ်ပြ၍ ဝင်နေသော အသံငှားဖြစ်၍ က၊ ခ၊ နှင့် တွဲရာ၌ ထိုအသံငှား ကျန်နေခဲ့ပြီး သရသံစစ်စစ်သာ ပေါင်းဝင်သွား၍ (ကအ၊ ခအ) မဖြစ်ဘဲ (က၊ခ) သာ ထင်ရှားပေါ်ထွက်လာသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သရအစစ်သည် -၊ -ာ၊ -ို၊ -ီ၊ ဟူသော ပင်ကိုဗျည်းသံဟူ၍ တစ်စုံတစ်ရာမျှ မရှိသော အသံလမ်းကြောင်းတစ်ခုခုကို ရည်ညွှန်းချက်ဖြစ်၍ ထိုသရသည် ဗျည်းနှင့် ပေါင်းစပ်ပါမှ (က၊ ကာ၊ ခ၊ ခါ) စသည် ထင်ရှားပေါ်လာသည်ဟူ၍လည်းကောင်း တွေးဆလျှင် အပြစ်ကြီး ဖြစ်နေအံ့သို့ ထင်ပေမည်။ သို့မဟုတ် ရူးနှမ်းနေသည်ဟူ၍ပင် ထင်မိချေမည်။

သရသည် (အ) အသံထွက်ရသည်ဆိုလျှင် သရအသံကို (ဝ၊ ဝါ၊ ဝိ၊ ဝီ) ဟူ၍ (ဝ) နှင့် အသံသွင်းပြီး အလိုအလျောက် (ဝ) အစား (အ) ကို ဗျည်းထဲတွင် ပြန်ထည့်ထားလျှင် မဖြစ်နိုင်သလော။ သို့မဟုတ် (ဟ၊ ဟာ၊ ဟိ၊ ဟီ) ဟူ၍ သရသံကို (ဟ) အသံနှင့် ထားပြီး အလိုအလျောက် (ဟ) သံရှိပြီး၍ ဗျည်းတွင် (ဟ) မထည့်ဘဲ (အ)ကို ဗျည်းထဲတွင် ပြန်ထည့်ထားလျှင် မဖြစ်သလော။

သဒ္ဒဗေဒအရ သရသံများသည် လည်ချောင်းမှ ပါးစပ် ခံတွင်းဝ အထိ အထိအခိုက်မရှိ၊ အားထုတ်လှုပ်ရှားစေမှု မရှိသော အသံမျိုး ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်မှာ မြန်မာ၊ ပါဠိသရတွင် တစ်လုံးတည်း ပီပီသသရွတ်သော (အ) အတွက် ရသစံချိန်နှင့် ညီမညီ၊ လှုပ်ရှားအားထုတ်ရမှု လုံးဝကင်းမကင်းကို စိစစ်ကြည့်မိပါသလော။

တကယ့်သရသံ (ဝါ) (က၊ ခ) စသည် (ကာ၊ ခါ) စသည်တွင် ပါရှိနေသော (နှုတ်အာ ဌာန်ညွှန်းမဟုတ်သော) အသံညွှန်းသရဋ္ဌိ တကယ်ပင် (အ) အသံ [အာ] အသံအပြည့်ရှိပါသလော။

သဒ္ဒဗေဒအရ စံချိန်မီသော သရသံသည် [က၊ခ] အသံထွက်ဆိုသော ဝဏ္ဏတွင်ကပ်ပါနေသည့် သရသံလော၊ [အ၊ အာ] ဟူ၍ ပီသလွန်းသည့် ပါဠိသရသံလော၊ သရဆိုသည်မှာ အသံညွှန်းသင်္ကေတဖြစ်၍ အသံအတွက် ဗျည်းတစ်မျိုးမျိုးမပါလျှင် မထင်ရှားသဖြင့် ဗျည်း အငှားကပ်၍ ပြရသဖြင့် သူ့ချည်းပြနိုင်ရန် [အ] ကို ယူ၍ ထည့်ထားခြင်းဆိုလျှင် မဖြစ်နိုင်သလော စသော စောဒကများကိုလည်း စဉ်းစားရန်ရှိပေသည်။ အကြောင်းယုတ္တိများကို နျာသ၊ ရူပသိဒ္ဓိ စသည် ကျမ်းကိုးဖြင့် ထောက်မပြဘဲ သဘာဝယုတ္တိသက်သက်ဖြင့် တင်ပြရန် လိုပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပညာဉာဏ်ကြီးမားသော ပါဠိသဒ္ဓါဆရာကြီးများက သရတွင် (အ) အသံအပြည့်သွင်းပြပြီးမှ 'သရသည်

တစ်မကြာ။ သရကို သူ့ချည်း ရွတ်နိုင်သည်။ အမှီမရှိ အသံထင်ရှားရွတ်
နိုင်သည်မှာ သရသာ ဖြစ်သည်။ စသည်ဖြင့် ဗျည်းနှင့် သရအနက်
သရတွင် (အ) သံနှင့် အပြည့်ထည့်ပြပြီးမှ ဗျည်းကို အမှီအဖြစ် တီထွင်
ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် ရှေ့တွင် မိန့်ဆိုသမျှ အားလုံးကို ဤအချက်သို့ပင်
ပြန်၍ ထောက်ပြပေလိမ့်မည်။

မြန်မာဗျည်းသရ ပါဠိကို မှီငြားသော်လည်း ယုတ္တိရှာရာ၊ စိစစ်ရာ
တွင် ပါဠိသဒ္ဒါ၏ အရင်းတည်ချက်၊ သုတ်တည်ချက်ထက် ကျော်လွန်
၍ သဘာဝယုတ္တိအရင်းခံကို စဉ်းစားသောအခါ

‘သရတွင် ဗျည်းသံမရှိ
ဗျည်းတွင် သရသံမရှိ’

သရ၏ အသံစစ်သည် ‘က-ကာ-ကိ၊ ခ-ခါ-ခိ’ စသည်တွင် ‘ကခ’
သို့မဟုတ် ‘ကာ၊ ခါ’ စသည် တစ်သံသံ ရွတ်ဆိုရမည့် ကာရန်ကို ညွှန်
သော အသံပြသဘောသာ ရှိသည်။ ရေးပြ၊ ရွတ်ပြ၍ရရန် အကွာရာ
တစ်လုံးလုံးကို သုံးရန်လိုသည်။ ထိုအကွာရာသည် နှုတ်အာထိခိုက်မှု
အနည်းဆုံးသော ‘အ’ သာဖြစ်သင့်သည်။

ဗျည်း၏ အသံ စစ်စစ်သည် နှုတ် အာ အနေအထား ပြင်ဆင်ရုံမျှ
ဖြစ်၍ ရွတ်လိုသည့် သရအရ ထွက်လာသော အသံလမ်းကြောင်းအတိုင်း
လိုက်ရမည့် အသံထွက်ပုံ အာလျာ ညွှန်းမျှဖြစ်၌ ကခ ဟူ၍ ပြည့်ပြည့်
၀၀ အသံထွက်နိုင်၊ ဤသို့ အသံတစ်ခုခုဖြင့် ထွက်နေလျှင် ကာ၊ ကိ၊
ကု စသည်ပြောင်းလဲ၍ ဝါ-သရကို လိုက်ကာ ပြောင်း၍ ထွက်ဆို၍မရ။

အသံညွှန်ပြ၍သာ သရညွှန်ရာလိုက်၍ က၊ ကာ၊ ကိ၊ ကု စသည်
တစ်ခါတည်း ထွက်ဆို၍ရသည်။

ထိုကြောင့် ဗျည်းနှင့်သရပေါင်းမှ ပြည့်စုံသော အာလျာသံအမျိုး
အစား ပြည့်စုံသော ကာရန်အသံတစ်သံဟူ၍ ထွက်လာနိုင်သည်။

(၈၅)

ဟူသော အခြေခံကို အရင်းတည်၍ ထားခဲ့ပေသည်။

သရကို စ ကတည်းက 'အ' ဟူ၍ 'အာ' ဟူ၍ အပြီးအစီး (ဝါ) ဒုတိယအဆင့်မှ ဖြတ်လမ်းပုံသေနည်း လက်ခံထားခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပေ။

အသံတစ်မျိုးမျိုးညွှန် သရတွင် အက္ခရာ တစ်စုံတစ်ရာသွင်းပြ၍ ရနိုင်သည်။ သွင်းပြမှ ရှင်းမည်၊ သွင်းပြမှ အသံထွက်၍ သင်ပြရန် လွယ်မည်ဟူ၍ ကာရန်လမ်းကြောင်းတွင် 'အ' ကို သွင်းပြထားပုံကို တစ်ကွက်ကျော်၍ မြင်ထားခဲ့ပေသည်။

ထိုကြောင့် မူလက သွင်းခဲ့သော 'အ' ကို ပြန်နုတ်၍ ပါဠိသရတွင် မပါသည့် ကျန်သော သရအမျိုးမျိုးနှင့် တွဲနိုင်ရန် ဗျည်းတွင် နေရာမှန် ပြန်ထည့်ထားနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပါဠိသဒ္ဒါ ပညာရှင်များက ထိုအချက်ကို မသိမဟုတ်သိပါလျက် ပညာနုသူတို့ မှတ်လွယ်အောင် ဒုတိယအဆင့် အသံပြည့်သွင်းပြီး 'သရ' မှစ၍ သင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အကျိုးမထူး၊ နားရှုပ်ရုံမျှဖြစ်၍ ထိုသို့ အက္ခရာ သွင်းရပုံကို ဇာတ်မလှန်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာတွင်ကား ဇာတ် မလှန်၍မရ၊ အရင်းထိအောင် မလိုက်၍မရ၊ အရင်းသိမှ မြန်မာစာ၌ တီထွင်သမျှ ဇာတ်ရည်လည်မည်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အသံ တိကျမထွက်နိုင်သော သရကို မပြတော့ဘဲ 'အ' သံသွင်း၍ 'အ' သည် ပင် သရဟူ၍ပြသည်မှာ မမြင်ရအောင် သေးလွန်းသော ရောဂါပိုးကို ဆေးရောင်ဆိုးပြီးမှ မှန်ဘီလူးဖြင့် ပြခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေသည်။

သရစင်စစ်သည် အရောင်မဲ့ဖြစ်၍ ဆိုးရာအရောင်စွဲရမည်သာ ဖြစ် ပေသည်။ အဖြူရောင်ဆိုး၍ အဖြူဟုပြထားခြင်း၌ အဖြူသည်ပင် အရောင်ဖြစ်၍နေလေပြီ။ အသံပီသသော 'အ'တွင် သွင်းထားသော အက္ခရာဗျည်းသံတစ်ခုခုမပါဟု ထင်နေခြင်းသည် အဖြူရောင်ကို အရောင်မဟုတ်ဟု မှတ်ထင်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ရေကိုရေမဟုတ်ဟူ၍ မဆိုနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် ရေသည် ရေသာ ဖြစ်သည်ဟူသော အသိကိုသာ အဆုံးစွန်လက်ခံထားလျှင် ဟိုက်ဒရိုဂျင်နှင့် အောက်စီဂျင်တို့ ပေါင်းစပ်နေပုံကို ကျော်၍မသိနိုင်ပေ။ အဏုမြူသည် ကလာပ်တို့၏ အရင်းခံဟူသော အသိတွင်သာ တန့်ရပ်စဉ်းစားပါက ပရိုထရိုဂျင်၊ နျူထရိုဂျင်၊ အီလက်ထရိုဂျင်တို့ကို ခွဲခြားသိရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုနည်းတူ သရသည် 'အ' အသံထွက်သည်ဟူသော အချက်ကို 'ပေးထားချက်' သို့မဟုတ် 'မှတ်ယူချက်' လော၊ ပကတိ 'ဖြစ်ပေါ်ချက်' လောဟူ၍ ခွဲခြားစဉ်းစားရန် လိုပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤမြန်မာစာ အခြေခံတွင် ပါဠိအဘော်တို့ကိုသာ မျက်စိမှိတ်၍ မယူဆဘဲ ရှေ့သို့တိုး၍ ရင်းမြစ်စိစစ်သုံးသပ် တင်ပြထားပေသည်။ တင်ပြချက်များကို ကျမ်းအဆိုအမိန့်တို့ဖြင့် စိစစ်သည်ထက် သဘာဝယုတ္တိဖြင့်သာ ချင့်ချိန်ရန်နှင့် ပါဠိမူမဟုတ်ဘဲ မြန်မာစာ မြန်မာမူအဖြစ် လက်ခံစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပေမည်။

ဤအကြောင်းပြချက်၊ တင်ပြချက်များသည် သစ်ဆန်းနေသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ ယုတ်စွာအဆုံး ဖောက်ပြန်နေသည်ဟူ၍ ဖြစ်စေ၊ ရှေးက ဤအသိ ဤအမြင်မျိုးဖြင့် မြန်မာစာဗျည်း 'အ' နှင့်တကွ မြန်မာမူများကို လက်ခံခဲ့ခြင်း မဟုတ်ဟူ၍ ဖြစ်စေ မိမိထင်မြင်ရာကို လွတ်လပ်စွာ ကောက်ချက်ချနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် အခြားနည်းဖြင့် အကြောင်းအချက်ကိုကား တွေ့အောင်ရှာဖွေရန် လိုပေလိမ့်မည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ မိမိ၏ စဉ်းစားဝေဖန်ချက်များကို တင်ပြအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းအကျိုးစပ်သမျှ တင်ပြထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာဗျည်းသရ စသည်တို့ကို သင်ပုန်းကြီးစာအုပ်ကဲ့သို့ ရှေးဦး

(၄)

စွာ စီခင်းပြသခြင်း မပြုဘဲ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် သုံးသပ်ချက်များဖြင့် သာ တင်ပြထားပေသည်။

သိပြီးတတ်ပြီးသားဖြစ်သော အကြောင်းအရာများကို အလေးအနက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်၍ ရှင်းတမ်းဖွင့်ထားခြင်းဖြစ် ၍ မြန်မာစာအတွက် အကျိုးပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပေသည်။

လှသမိန်

မြန်မာဗျည်း ၃၃ လုံး

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
ဒ်	ဣ	အ		

အခြေခံ မြန်မာသရ ၂၄ လုံး

◌်	◌့	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း
◌	◌	◌း

မြန်မာအသတ် ၁၀ ပါး

ဒိ	ငါ	စာ	လှ	ဥာ
ဒါ	နာ	ဝါ	မာ	ဥာ

မြန်မာစာ အရေးအသား

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားတိုင်းပင် မိမိတို့ ဆက်ဆံရာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူသားအချင်းချင်း တတ်သိနားလည်သော အခေါ်အဝေါ် ဖော်ပြချက် များဖြင့် စကားဆက်သွယ်ပြောဆိုလာခဲ့ကြပေသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် အများလက်ခံနားလည်သော စကားလုံးများ ကြွယ်ဝလာ၍ စကားအစီအစဉ်လည်း စနစ်တကျရှိလာခဲ့ပေသည်။ ခက်ခဲနက်နဲသော စိတ်ကူးအယူအဆနှင့် ပညာရပ်များကိုပါ လူအချင်းချင်း သိနားလည်အောင် ကူးလူးပြောဆိုလာနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ဤသို့စကားပညာရပ် (ဝါ) စကားပြောဆိုမှု ပေါ်ထွန်းလာပြီးသည်နောက်တွင် မိမိတို့ ပြောဆိုလိုရာကို မှတ်သားရေးချနိုင်သော စာရေးနည်းကို တီထွင်ကြံစည်လာခဲ့ကြပြန်ပေသည်။

စကားများနှင့် အရေးအသားများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်မှာ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် တစ်မျိုးတစ်စားတည်း မဟုတ်ပေ။ လူအစုလိုက် မိမိတို့ဘာသာ သိနားလည်သလို ပြောဆိုလာခဲ့ကြခြင်းဖြင့် စကားကွဲပြားသော လူမျိုးအသီးသီး ကွဲပြားပေါ်ထွက်လာခဲ့ပေသည်။ လူအချင်းချင်း ဆက်

ဆံ့မှု၊ ပေါင်းစပ်နေထိုင်မှုတို့ကို အကြောင်းပြု၍ အချို့သော စကားမျိုးမှာ နေရာဒေသကျယ်ပြန့်စွာ ပျံ့နှံ့သွား၍ အချို့လည်း လူမျိုးစုတစ်စုအတွင်း၌သာ နားလည်သုံးစွဲနေကြပေသည်။ အချို့လည်း ဝေါဟာရနှင့် စနစ်တိုးတက်၍ အချို့လည်း ရှေးရိုးအတိုင်း အကြမ်းမျှသာ ရှိနေပေသည်။ စာအရေးအသားပေါ်လာသောအခါတွင်လည်း ထိုနည်းတူပင် ဒေသအလိုက် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားပေသည်။

ရှေးဦးဆုံး အရေးအသား တီထွင်သူများက အမှတ်လက္ခဏာများကို အသုံးပြုကြပေသည်။ အစတွင် ဖော်ပြလိုသော အကြောင်းအရာကို ရုပ်ပုံရေးဆွဲရေးချပြရာမှ ရုပ်ပုံကို ကျဉ်းကျဲ့စေခြင်း၊ အနက်သဘောပေါ်ရုံမျှကိုသာ အရေးထားခြင်းတို့ကြောင့် မူလရုပ်ပုံမှ သဘောဖော်ပြသည့် သရုပ်ပြပုံများသို့ ပြောင်းလဲလာပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ပညတ်ဝေါဟာရတစ်မျိုးစီအတွက် စာလုံးတစ်မျိုးစီ တီထွင်လာခဲ့ကြပေသည်။ ရှေးဟောင်းအီဂျစ်နှင့် တရုတ်နိုင်ငံများတွင် စကားကို ရေးချမှတ်သားသည့်အရေးအသားမှာ ယင်းသို့သော ရုပ်ပုံမှ ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် စာလုံးမျိုးဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားခြင်းမျိုးဖြစ်လေသည်။

ဤသို့ စကားလုံးရှိသမျှကို အရေးအသားတစ်မျိုးစီ သတ်မှတ်ခဲ့သောနည်းထက် တစ်ဆင့်တိုးတက်လာသော နည်းမှာကား အသံများကို အမျိုးအစားခွဲခြား၍ အသံအမျိုးအစားရှိသမျှအတွက် အရေးအသားတစ်မျိုးစီ တီထွင်လာခဲ့ကြသည့်နည်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ စကားလုံးများတွင် တူညီသောအသံများ ပါရှိနေပေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် မြန်မာစကားကို ကြည့်လျှင်ပင် “စာကလေး၊ သတင်းစာ၊ ဥစ္စာ၊ စာလုံး၊ စာနာ၊ ဝမ်းစာ၊ စာနီ၊ ရေစာ၊ ညစာ” စသည်တို့တွင် စကားလုံးကွဲသော်လည်း အသံတူဖြစ်သော “စာ” ဟူသော အသံထပ်ကာထပ်ကာ ပါရှိနေပေသည်။ စကားလုံးတစ်လုံးလျှင် စာအမှတ်အသားတစ်ခု ရေးသားမှတ်

ယူသည်ထက် အသံတစ်သံကို စာတစ်လုံးမှတ်ယူခြင်းဖြင့် စာလုံးအရေ အတွက် နည်းပါးသွားမည်မှာ သေချာပေသည်။ ထိုအချက်ကို တွက်ဆ ခြင်းကြောင့် အသံကို မှတ်သည့်အရေးအသားမျိုးသည် ကမ္ဘာလူမျိုး အများအပြားက လိုက်နာသုံးစွဲလာခဲ့သော အရေးအသားပင် ဖြစ်လာခဲ့ ပေသည်။

ဤသို့အသံကို တစ်သံတစ်လုံး ရေးချမှတ်သားသော စာရေးနည်း ကို တီထွင်ကြရာတွင် အသံရှိသမျှ စာလုံးကွဲတစ်မျိုးစီဖြင့် ရေးချ မှတ်သားနေပြန်လျှင် စာလုံးအရေအတွက် များပြားပြီး အဆက်အစပ်မရှိ မှတ်သားရ ခက်ခဲမည်ဖြစ်သဖြင့် အလွယ်ဆုံးနည်းကို ထပ်မံရှာဖွေခဲ့ကြ ရပြန်လေသည်။

ဤသို့ရှာဖွေရာတွင် အသံကွဲပေါင်း မည်မျှရှိသနည်းဟူ၍ ဆန်းစစ် ကြရပေသည်။ အသံကွဲများကို စစ်ဆေးရာတွင် အသံချင်းမတူသော် လည်း တစ်နည်းအားဖြင့် တူညီသော အသံအမျိုးအစားကို တွေ့ရှိလာ ရပေသည်။ ဤကား အခြားမဟုတ်ပေ။ ဗျည်းနှင့် သရဟူသော အသံ ၏ အခြေခံရင်းမြစ်တို့ကို တွေ့ရှိရခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ဗျည်းအတွက် အမှတ်လက္ခဏာနှင့် သရအတွက် အမှတ်လက္ခဏာတို့ ကို ခွဲခြားတီထွင်ခြင်းကြောင့် လုံးရေးနည်းပါးစွာဖြင့် ပြောဆိုသမျှ အသံ အားလုံးကို ပီသထင်ရှားကွဲပြားစွာ ရေးမှတ်ချနိုင်စွမ်း ရှိလာခဲ့ပေသည်။

ဗျည်းနှင့် သရ

ဤတွင် ဗျည်းနှင့် သရဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ဗျည်း၊ သရတို့ မှာ လူပြိန်းများ နားလည်ရန်မလို။ သဒ္ဒါဆရာ၊ စာပေဆရာနှင့် ပါဠိ ဘာသာသင် ရဟန်းတော်များသာ သိရန်လိုမည်ဟု ထင်မှတ်ပါမူ မှားပေ လိမ့်မည်။ ဗျည်းနှင့်သရဟူ၍ စကားပြောရာတွင် ခွဲခြားပြောဆိုနေသည် မဟုတ်သော်လည်း အသံအကြောင်း၊ စာအကြောင်းကို ပြောဆိုရာ၊ စဉ်းစားရာတို့တွင် ဗျည်းနှင့်သရမပါ၍ မပြီးပေ။ ဗျည်းနှင့်သရကို မသိလို ၍ မရပေ။ သိစရာလည်း ခက်ခဲလှသည်မဟုတ်ပေ။

ကျွန်ုပ်တို့သုံးစွဲနေသောရေသည် ရေတစ်မျိုးတည်းဖြစ်သော်လည်း ဓာတ်ခွဲ၍ကြည့်ပါက ဟိုက်ဒရိုဂျင်နှင့် အောက်ဆီဂျင်ဓာတ်နှစ်မျိုး ပေါင်း စပ်နေသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ဤရေထဲမှ ဟိုက်ဒရိုဂျင်ကိုလည်း ကောင်း၊ အောက်ဆီဂျင်ကိုလည်းကောင်း အခြားဓာတ်သဘာဝများနှင့် ပြောင်းလဲပေါင်းစပ်နိုင်ပေသည်။ ဤဓာတ်တစ်မျိုးစီကို ဖန်တီး၍ ပေါင်း စပ်ခဲ့လျှင် ရေကို ရရှိနိုင်သည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဤနည်းအတူပင် ကျွန်ုပ်တို့ ပြောဆိုနေသော အသံတစ်ခုကို ဓာတ် ခွဲ၍ကြည့်လျှင် ဗျည်းနှင့်သရ နှစ်မျိုးပေါင်းစပ်၍ အသံတစ်သံဖြစ်ပေါ် နေကြောင်း သတိပြုမိနိုင်လေသည်။

အသံနှစ်မျိုး

ထိုအသံနှစ်မျိုးမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ တစ်မျိုးမှာ နှုတ်အာလျာတို့ကို တစ်နည်းတစ်ဖုံပြုပြင်ပြီးလျှင် ရွတ်ဆိုသည့် အသံကွဲအမျိုးအစားဖြစ်သည်။

ပုံစံအားဖြင့်

(က၊ ခ၊ န၊ ပ၊ လ)

စသည်ကဲ့သို့ အာခေါင်ကို လေပြင်းပွတ်ခတ်ခြင်း (က၊ ခ)၊ အထက်သွားဖုံးအတွင်းပိုင်းကို လျှာထိ၍ နှာသံဝဲခြင်း (န)၊ ပါးစပ်နှုတ်ခမ်းချင်းထိရာမှ ရုတ်တရက် လေထုတ်၍ ဖွင့်လွှတ်ခြင်း(ပ)၊ အာခေါင်ကို လျှာဖျားလိပ်ထောက်၍ လေထုတ်ခြင်း (လ) စသည်အားဖြင့် ပြုလုပ်အားထုတ်ရွတ်ဆိုသော အသံကွဲများပင်ဖြစ်လေသည်။ ဤသို့လျှာ၊ အာကို အမျိုးမျိုးပြုပြင်ခြင်းဖြင့် အသံအမျိုးစုံပြုလုပ်နိုင်ပေမည်။ သို့ရာတွင် ထိုအသံများကိုထုတ်ရာတွင် နှုတ်ထားတစ်မျိုးလျှင် မြည်သံတစ်မျိုးစီသာ ပြုလုပ်နိုင်သည်မဟုတ်ဘဲ မြည်သံအမျိုးမျိုးပြုလုပ်နိုင်သည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ပုံစံအားဖြင့် 'က'ဟုဆိုလျှင် 'က' သာမဟုတ်ဘဲ 'ကိ' 'ကေ' 'ကောင်' 'ကန်' 'ကို' စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး မြည်နိုင်ပေသည်။

ထိုနည်းတူပင် ‘န’ ဟုဆိုလျှင်လည်း ‘န’ သာမဟုတ်၊ ‘နိ’ ‘နေ’ ‘နောင်’ ‘နန်’ ‘နီ’ စသည်ဖြင့် မြည်နိုင်ပေသည်။ ဤမြည်သံမျိုးတွင် နှုတ်လျှာကို ထူးမပြုပြင်ရဘဲ လေထုတ်ရာ၌သာ အာစောက်နေရာ အမျိုးမျိုးကို ရိုက်ခတ်စေခြင်းဖြင့် မြည်သံအမျိုးမျိုး ပြုလုပ်နိုင်သည်သာဖြစ်လေသည်။ ဤသို့သောမြည်သံမှာ တစ်မျိုးတစ်စားဖြစ်လေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ကွဲလွဲသော အသံနှစ်မျိုးကို ခွဲခြား၍ တစ်မျိုးစီ အတွက် သင်္ကေတအက္ခရာတစ်ခုစီ တီထွင်သတ်မှတ်ခဲ့ကြပေသည်။ ဤကား မြန်မာဘာသာတွင်သာမက အခြားသော ဘာသာစကားတိုင်းလိုပင် လိုက်နာသော အက္ခရာ တီထွင်ပုံစနစ်ပင်ဖြစ်လေသည်။ ဤစနစ်အရ အသံထွက်တစ်မျိုးကို ဗျည်းဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်လေသည်။ ကျန်မြည်သံတစ်မျိုးကို သရဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်လေသည်။ ဘာသာစကားများတွင် ဗျည်းနှင့် သရ သတ်မှတ်ထားရှိပုံချင်းသည် မတူညီတတ်ပေ။

ဗျည်း ၃၃ လုံး

မြန်မာစကား မြန်မာစာတွင် ဗျည်း၊ သရ မည်သို့ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသည်ကို လေ့လာစဉ်းစားရန် လိုပေသည်။

မြန်မာစာတွင် နှုတ်အာထားပုံအားဖြင့် အသံပေါင်း ၃၃ သံ ပြုလုပ်နိုင်သည်ဟု တွက်ချက် ခွဲခြားထားပေသည်။ ဤအသံ ၃၃ မျိုးကို အသံဖြစ်ပေါ်ရာအလိုက် သဘာဝတူရာပိုင်းကန်၍ အုပ်စုလိုက် စီစဉ်ထားလေသည်။ အမည်အားဖြင့် ဗျည်း ၃၃ လုံးဟူ၍ သမုတ်လေသည်။

ဤတွင် မြန်မာစကားကို ရေးမှတ်သည့် ဗျည်းအက္ခရာများကို ရှေးခေတ် အိန္ဒိယနိုင်ငံသုံး ဗြာဟ္မီအက္ခရာမှ အဆင့်ဆင့် ကူးပွားပြောင်းလဲလာသည့်အတိုင်း တုယူလက်ခံထားပေသည်။

ထိုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၌ပင် ပုဂံခေတ်က အရေးအသားပုံစံနှင့် ယနေ့

မျက်မှောက်ခေတ် အရေးအသားပုံစံမှာ အနည်းငယ် ပြောင်းလဲခြားနား လာသည်ကို သတိပြုနိုင်ပေသည်။

ဗြာဟ္မီအက္ခရာပုံစံကို တုယူရာမှ အနည်းနည်းပြောင်းလဲရေးမှတ် လာခဲ့ကြသော ဘာသာစာများမှာ မြန်မာတစ်မျိုးတည်းသာ မဟုတ်ဘဲ အမျိုးပေါင်းများစွာပင် ရှိလေသည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာဘာသာအက္ခရာနှင့် တဖြည်းဖြည်းပုံစံကွဲလွဲလာ ခဲ့၍ ယခုအခါ အလွန်ပင် ခြားနားနေခဲ့လေသည်။ မွန်၊ မြန်မာနှင့် ကမ္ဘောဒီးယား အက္ခရာတို့သာလျှင် အတော်အတန် ဆင်တူနေခဲ့လေ သည်။ အထူးသဖြင့် မွန်နှင့် မြန်မာအက္ခရာကား တစ်လျှောက်လုံး လိုလိုပင် အနည်းငယ်မှအပ တူညီနေခဲ့ပေသည်။

မွန်နှင့်မြန်မာ အက္ခရာတို့သည် အဘိုးအဘွားတူ ဗြာဟ္မီအက္ခရာမှ ဆင်းသက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိ၊ သက္ကတနှင့် ဆက်နွယ်ပုံချင်း တူညီသောကြောင့်လည်းကောင်း သဒ္ဒါ၊ အသံ၊ စာလုံး ပေါင်း၊ ဘာသာစကား ကွဲပြားသော်ငြားလည်း အက္ခရာသွင်ပြင်မှာ တူညီ နေခဲ့ပေသည်။

မြန်မာစာတွင် ဗျည်းအရေအတွက် သတ်မှတ်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိ ထားသင့်သောအချက်မှာ မြန်မာဗျည်းများသည် မြန်မာတို့ ပြောဆိုသုံး နှုန်းသော စကားလုံးများကို ရေးချ၍ ရရုံမျှသာမကဘဲ မြန်မာယဉ်ကျေး မှုနှင့် ရှေးဦးကာလကတည်းက ဆက်နွယ်လာခဲ့သော ဗုဒ္ဓပိဋကတ်စာပေ ကိန်းအောင်းရာ ပါဠိဘာသာ၌ ပြောဆိုရေးသားသော အသံတို့ကိုပါ ပီသကွဲပြားစွာ ရေးချနိုင်အောင် အက္ခရာ ပိုမိုတီထွင်သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် ပါဠိစကားကို ရေးမှတ်သည့် ဗြာဟ္မီရိုက်၊ နာဂရီ စသော ဗြာဟ္မီအနွယ်အက္ခရာတို့တွင် ပါရှိသော အသံများအတိုင်း

ကုံလုံအောင် တိုးဖြည့်သတ်မှတ်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

မြန်မာ့မူ မြန်မာ့ဘာသာ

သို့ရာတွင် မြန်မာအက္ခရာများသည် ပါဠိဘာသာကို ရေးသားနိုင် သည့် နာဂရီအက္ခရာများအတိုင်း (ဝါ) ပါဠိဘာသာ အသံရှိသည့်အတိုင်း ပုံတူ ကူးယူထားသည်ကား မဟုတ်ချေ။

မြန်မာစကားနှင့် ဆီလျော်အပ်စပ်အောင် တီထွင်ဖန်တီးလာခဲ့သည် ဖြစ်၍ မြန်မာစာ၊ မြန်မာအက္ခရာ၊ မြန်မာဗျည်းသရ အကြောင်းတို့ကို လေ့လာသုံးသပ်သည့်အခါ ပါဠိ၊ သက္ကတနှင့် လုံးဝညီညွတ်ရမည် ဟူသော အစွဲမှားမရှိရန် အရေးကြီးပေသည်။

မြန်မာစာသည် မြန်မာစာဖြစ်၍ ပါဠိစာ မဟုတ်ချေ။ ပါဠိနှင့် ဆက် စပ်၍ ပါဠိမှ ဖလှယ်ထားသော စကားလုံးများ ရှိသကဲ့သို့ မြန်မာမူပြု ထား၍ မြန်မာသံနှင့် ပြန်ဆိုပြောင်းလဲထားသော ပါဠိအရင်းခံမကင်း သည့် ပါဠိပျက်၊ ပါဠိနှောစကားလုံးများလည်း ရှိနေပေသည်။ မြန်မာ့ အသံများကို ပါဠိရှိရင်း ဗျည်းသရ၊ အထူးသဖြင့် သရများနှင့်ချည်း ရေး၍ မလုံလောက်သည်ကို သတိပြုသင့်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာစာ၊ မြန်မာစနစ်တို့တွင် ပါဠိနှင့်တူသည်လည်း ရှိမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာစာစနစ်ကို မြန်မာနည်းဖြင့် လမ်းခွဲ၍ တီထွင်လာခဲ့သည်မှာ မြန်မာစာ ပေါ်လာကတည်းက ဖြစ်သည်ကို မမေ့ သင့်ပေ။

ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များမှာ သက္ကတဘာသာနှင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိ ဘာသာနှင့်လည်းကောင်း ရေးသားမှတ်ယူလာခဲ့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပုဂံခေတ်ဦးတွင် မဟာယာဉ်ဂိုဏ်း ပြန့်ပွားသဖြင့် သက္ကတအခြေခံ သက္ကတဝေါဟာရများ ဝင်ရောက်ခဲ့၍ နောက်ပိုင်းတွင် ထေရဝါဒဂိုဏ်း

• ပြန့်ပွားသည်မှစ၍ ပါဠိအခြေခံ ပါဠိဝေါဟာရများ ဝင်ရောက်လာခဲ့ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အက္ခရာများတွင် ပါဠိဝေါဟာရများအတွက် သံလှယ် အက္ခရာများ တိုးဖြည့်ခဲ့ရပေသည်။

မြန်မာသုံး အက္ခရာများ

မြန်မာတို့ ပြောဆိုသော စကားသံများတွင် အသုံးများသော အက္ခရာတို့မှာ

က	ခ		င
စ	ဆ		ည
တ	ထ		န
ပ	ဖ		မ
ယ	လ	ဝ	သ
ဟ	အ		

ဤ ၁၈ လုံးမျှသာဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးအလွန်ကျသည့် ခေတ်က ပြောသည့်အတိုင်း စာလုံးပေါင်း၍ ရေးဟန်ရှိခဲ့ပြီး နောင်အခါ တွင် ရေးသည်ထက် ပြောသည့်အခါ နှုတ်လွတ်ရာအသံသို့ ပြောင်းကာ အသံပြင်းနှင့် ပြောဆိုလာခဲ့သည်လည်း ရှိပေသည်။ ထိုကြောင့် မြန်မာ စကားတွင် အသံအားဖြင့်

ဂ ခ ဒ ဘ။

အသံပြင်းများ ပါရှိလာခဲ့ပေသည်။ ရှေးက အသံပေါ့အက္ခရာဖြင့် ရေးသားလာခဲ့သော စကားလုံးများစွာပင်လျှင် အသံပြင်းအက္ခရာဖြင့် အရေးရှိလာခဲ့ပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

စွဲ	မှ	စွဲ
ထား	မှ	ဓား
ထူး	မှ	ဒူး
ဖိုး	မှ	ဘိုး

စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါတွင် ယင်း သံပြင်း အက္ခရာအချို့ကိုပင်လျှင် မြန်မာစကားရင်းအတွက် သုံးသောအသံ၊ သုံးသောအက္ခရာဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အထက်ပါအက္ခရာ ၁၈ လုံးနှင့် သံပြင်းအက္ခရာ ၄ လုံးပေါင်း ၂၂ လုံးမျှသည်ပင် မြန်မာစကားအတွက် ရှေးက လုံလောက် သကဲ့သို့ ရှိခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် ပိဋကတ်တော်ကို အကြောင်းပြု၍ ပုဂံခေတ်ကတည်းကပင် မျက်မြင်ထင်ရှား ရေးသား သုံးစွဲလာခဲ့သော ပါဠိ၊ ပါဠိပျက်၊ ပါဠိသက်၊ ပါဠိနှောပုဒ်များအတွက် လုံလောက်အောင် အရေးပြုနိုင်ရန်။

ဂ	ဃ	ဇ		ဈ
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဏ	ဉ

ဟူသော အက္ခရာ ၁၅ လုံးကိုပါ ထည့်သွင်းထားခဲ့ပေသည်။ ထိုအရာများဖြင့် ပါဠိဆိုင်ရာ စကားလုံးများ၊ အသံများကို စုံလင်စွာ ရေးနိုင်လာသည်သာမက အချို့ မြန်မာစကားလုံးများကိုလည်း ထိုသံ ပြင်းအက္ခရာများဖြင့်ပင် ရေးသားလာခဲ့ပေသည်။

သံတူအက္ခရာများ

ဤတွင် အသံမကွဲဘဲ အက္ခရာတူများ ပါဝင်လာသည့်ကိစ္စကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်ထားရန် လိုပေသည်။ ပုံစံအားဖြင့်

ဂ	ဃ		
ဇ	ဈ		
တ	ဋ		
ထ	ဌ		
ဒ	ဍ	ဎ	ဏ
န	ဏ		
ဗ	ဘ		
ယ	ရ		
လ	ဠ		

တို့သည် မြန်မာသံဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရာ၌ အသံတူပင် ဖြစ်နေသောကြောင့် တစ်လုံးမျှထည့်လျှင် လုံလောက်ပြီ မဟုတ်လောဟု စောဒကတက်ဖွယ်ရှိနေပေသည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိသံဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရာတွင်ကား အသံချင်းမတူပေ။ ဌာန်ကရိုဏ်း စသည်အားဖြင့် ခြားနားပေသည်။ ဌာန်ကရိုဏ်းကွဲပြားပုံကို ရှေ့တွင်မှနှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြပေမည်။ သို့ရာတွင် သာမန်အနေဖြင့် အသံအားဖြင့် ခြားနားပုံကို သတိပြုနိုင်အောင် ရှင်းပြရန် ရှိပေသည်။

ဤတွင် ဂ၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ န၊ ဗ၊ ယ၊ လ တို့ကို ပါဠိဘာသာ၌လည်း ရေးထားသည့်အတိုင်း ရွတ်ဖတ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ဖက်၌ ယှဉ်တွဲပြထားသော အသံတူညီသည်ဟု ထင်ရသည့် အက္ခရာတို့ကိုမူ အထက်ပါ အက္ခရာများနှင့်အတူအညီ ရွတ်ဖတ်လေ့ရှိသည် မဟုတ်ပါပေ။

ဃ- ကို 'ဂဟ' သံ 'ဟသံကို တပေါင်းတည်းသွင်း၍ ပြင်းပြင်းရွတ်ရပေသည်။'

- ဈ- ကို ဇဟ သံ
- ဓ- ကို ဒဟ သံ
- ဘ- ကို ဗဟ သံ

ပြင်းပြင်းရွတ်ဖတ်ရပေသည်။

ဏ-ကို 'န' ဟု ရွတ်ရုံသာမက အသံထုတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် နှာခေါင်းက အသံထွက်စေရန် ပါးစပ်ကို ပိတ်၍ 'မ' ကို ရွတ်တော့မည်ကဲ့သို့ ပြင်းစွာ နှာခေါင်းလေထုတ်ရပေသည်။

ရ-ကို အထက်သွားဖုံးကို လျှာပင့်ကပ်လျက် လေပြင်းထုတ်၍ လျှာဖျားကို တုန်ခါစေပြီး ရွတ်ဆိုရလေသည်။ 'လျှာလိပ်သံဟုလည်း ခေါ်သည်။'

ဋ-ဌ-ဍ-ဎ တို့ကို တ-ထ-ဒ-ဓ တို့ကို ရွတ်ဆိုသည်ထက် လျှာဖျားထောက်ရာကို အထက်အတွင်း ကျစေလျက် ထိခတ်ရုံမျှဖြင့်သာ ရွတ်ဆိုရပေသည်။

ဋ-ကို အာခေါင်အတွင်းသံဖြင့် ရွတ်ဆိုရလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ပါဠိဘာသာအရတွင် ရွတ်သံကွဲလွဲသဖြင့် အက္ခရာတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်ထပ်တည်းမတူညီပေ။ အက္ခရာ မတူသည့်အလျောက် ရေးရာတွင် အနက်အားဖြင့်လည်း ကွဲလွဲပေတော့သည်။ ရွတ်သံအားဖြင့်လည်း ပီပီသသ ရွတ်မည်ဆိုပါက အသံချင်း ကွဲလွဲသည်သာ ဖြစ်ပေတော့သည်။

ပုံစံအားဖြင့်

ဒါယိကာ	အလှူရှင်မ
ဒါရိကာ	သူငယ်မ
နာယက	အကြီးအကဲ

နာရက	ငရဲသား
ဘာဝနာ	စီးဖြန်းခြင်း
ဗာဝနာ	တောနှစ်ခု
ကာလ	အချိန်အခါ
ကာဠ	အမည်းရောင်
ပတိရူပ	ပုံတူ
ပဋိရူပ	သင့်လျော်သော

စသည်ဖြင့် ရွတ်သံချင်း အနက်ထင်ပုံချင်း ကွဲလွဲပေသည်။ ထိုကြောင့် ပါဠိပုဒ်များ တိကျမှန်ကန်စေရန် ထိုအက္ခရာများကို ဖြည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဗျည်းသံများ မတူညီရာတွင်
 ‘စ ဆ ဇ ဈ’

တို့ကို ပါဠိ၊ နာဂရီတို့၌ မြန်မာ အသံထွက်အတိုင်း မရွတ်ဘဲ၊
 ‘ကျ ချ ဂျ ဂဟ’

ဟူ၍ ရွတ်ဆိုပေသည်။ ‘သ’ ကိုလည်း ‘ဆ’ သံ ရွတ်ဆိုပေသည်။ သရသံအချို့လည်း ကွဲလွဲပေသည်။

အသံနှင့် အက္ခရာ

အက္ခရာ ကွဲပြားသော်လည်း မြန်မာတို့က ရွတ်ဆိုရာတွင် အသံတူညီစွာ ရွတ်ဆိုလေ့ရှိကြ၍သာ အသံတူ အက္ခရာများ ပါရှိသယောင်ဖြစ်နေရပေသည်။ မြန်မာတို့ပင်လျှင် ရေးသားရာ၌ကား အက္ခရာမှန်ကန်အောင် ခွဲခြား၍ ရေးသားလေ့ရှိပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

- ကတိ ခံဝန်ပြုခြင်း။
- ဂတိ လားရာ။
- သဒ္ဒါ စာစီကုံးစနစ်၊ အသံ။
- သဒ္ဒါ ကြည်ညိုမှု၊ ယုံကြည်လေးစားမှု
- ကဏန်း ရေသတ္တဝါတစ်မျိုး။
- ဂဏန်း သင်္ချာကိန်း။

စသည်တို့တွင် ရွတ်သံ၌ အတူပင် ရွတ်ဆိုကြ၍ ရေးရာတွင်မှ အက္ခရာ အမှန်အတိုင်းလိုက်ခြင်းဖြင့် အနက်မရောမမှားအောင် သတိပြုလေ့ရှိ ကြပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး အသံထွက်အားဖြင့် မခွဲခြားသော်လည်း အရေးကွဲပြား သည်များလည်း ရှိပေသေးသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ရွတ်သံတွင်

- သံသယာ
- ဝေါဟာယ
- ဂယုနာ
- ပနာမ
- သူယသတ္တိ
- သံသရာ
- ဝေါဟာရ
- ကရုဏာ
- ပဏာမ
- သူရသတ္တိ

ဟူ၍ 'ယ' သံ 'န' သံနှင့်ပင် ရွတ်ဆိုနေစေကာမူ ရေးသားရာတွင်မူ

ဟူ၍ 'ရ' 'ဏ' စသည် ရေးထုံးမှန်အက္ခရာမျိုးနှင့်သာ ရေးသားခဲ့ကြပေ

သည်။ ထိုကြောင့် ဗျည်းအက္ခရာများတွင် ယခုအခါ သာမန်အားဖြင့် သံတူအက္ခရာဖြစ်နေခဲ့သော မူလက ရွတ်ဆိုပုံ ကွဲပြားသည့် အက္ခရာများလည်း ပါဝင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် မြန်မာစကားကို ပါဠိ ဝေါဟာရအပါအဝင် လုံလောက်အောင် ရေးသားနိုင်ရန် ဗျည်း '၃၃' လုံးဟူ၍ အောက်ပါအတိုင်း တီထွင်ထားခဲ့ပေသည်။

ဗျည်း ၃၃ လုံး

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
	ဟ	ဠ	အ	

ဤအက္ခရာများသည် မြန်မာ့အသံများကို ပီသစုံလင်အောင် ရေးသားနိုင်သောအက္ခရာများ ဖြစ်ပေသည်။ ဤဗျည်းသံများအပြင် မြန်မာဘာသာ၌ သံပြင်းပြောင်းလဲပြောဆိုရာတွင်

သဒင်းဇာ 'သတင်းစာ'

ဟင်းဂနဲ 'ဟင်းခနဲ'

စသော 'သ' သံပြင်းနှင့် 'ဟ' သံပြင်းသံမျိုးကို သုံးစွဲပြောဆိုတတ်ကြောင်း တွေ့ရှိကြရပေမည်။ သို့ရာတွင် ထိုအသံများသည် မူလကတည်းက သုံးနှုန်းပြောဆိုသော အသံမဟုတ်ဘဲ ရွတ်သံအလိုက်ပြောင်းသော အသံမျိုးသာ ဖြစ်ပေသည်။ ရွတ်သံအလိုက် ပြောင်းသော အသံဆိုသည်မှာ

ရှေ့က အသံ၊ နောက်ကအသံကို လိုက်၍ ပြောင်းသည့်အခါမှသာ ပြောင်း
လဲသည့်အသံမျိုး ဖြစ်ပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

အရှေ့ဘက်	အနောက်ဖက်
ဟင်းဂနဲ	တဟင်းဟင်း
ဗား	စလောင်း
သတင်း	သမှတ်

စသည်ဖြင့် မပြောင်းသည့်နေရာတွင် မပြောင်းဘဲရှိ၍ ပြောင်းသည့်
နေရာတွင်သာ ပြောင်းပေသည်။ ထိုအသံမျိုးအတွက် အရေးက မူမသေ
ဘဲ ပြောင်းရွှေ့နေရန်လည်း မသင့်ပေ။ နှုတ်အား အလျဉ်းသင့်ရာ၊ ဒေသ
စရိုက်စွဲရာ ရွတ်ဆိုမှု ကွဲလေတိုင်း တစ်ခုတည်းသော ဝေါဟာရကို
ရေးထုံး မခွဲသာပေ။

ထိုကြောင့် သီးခြားဝေါဟာရအဖြစ် အသုံးမရှိ၊ အပြောင်းအလဲမရှိ
ထွက်ပေါ်သော အသံမဟုတ်သည့် ‘သ’ သံပြင်းနှင့် ‘ဟ’ သံပြင်းတို့
အတွက် အက္ခရာ တီထွင်ထည့်သွင်းခြင်း မပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ဖွယ်ရှိလေ
သည်။

အသံထွက် တစ်စုံတစ်ရာကို အတိအကျ ဖော်ပြနိုင်ရန်အတွက်မူ
ကား အခြားဘာသာစကားမှ ဗျည်းသံမျိုးကို ရေးသားရန် အသံထွက်
သင်္ကေတများကို လိုအပ်သလို တီထွင်ခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သက္ကတမှ ဂယု ပယု၊ ရီ ရီ၊ လရီ လရီ စသောအက္ခရာများအတွက်
ကလာပ် ကျမ်းတွင် အသံလှယ်သင်္ကေတများ တီထွင်ခဲ့ကြသည်သာဖြစ်
၍ ထိုအသံပြသင်္ကေတများကိုမူ ဗျည်းထဲတွင် ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ခြင်း
မပြုခဲ့ပေ။

ပါဠိနှင့် ကွဲပြားချက်

မြန်မာစာတွင် ဗျည်း ၃၃ လုံးဟု သတ်မှတ်ရာတွင် ပါဠိဘာသာဆိုင်ရာ သဒ္ဒါကျမ်းများတွင် သတ်မှတ်ထားသော စနစ်နှင့် ကွဲလွဲချက်တစ်ရပ် ရှိနေပေသေးသည်။

ဤသည်ကား ပါဠိဘာသာတွင် 'အ' ဗျည်း မပါဘဲ နိဂ္ဂဟိတ် တစ်မျိုးကိုသာ 'အ' နှင့်တွဲ၍ 'အံ' ဟူ၍ ပြဆိုထားလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာဘာသာတွင်ကား 'အ' ကို ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ထည့်သွင်းထားပေသည်။ ပါဠိ၌ 'အ' ကို သရတွင် ထည့်သွင်းရေတွက်ပေသည်။

ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်လေ့လာရန် လိုအပ်ပေသည်။ 'အ' သည် ဗျည်းလော၊ သရလော၊ ဗျည်းရော သရပါ ဖြစ်နိုင်သလော ဟူသော ပြဿနာပေါ်လာပေသည်။

ပါဠိဘာသာတွင် 'အ' သည် သရသာပင် ဖြစ်ပေသည်။ 'အ' တစ်မျိုးတည်း ရေးလိုပါက သရ 'အ' ကိုရေးချလိုက်လျှင် လုံလောက်ပေသည်။ ပါဠိဘာသာတွင် သရမှာ စလုံး 'အ အာ ဣ ဤ ဥ ဦ ဧ ဩ' မျှသာရှိပေရာ ဗျည်းအားလုံးကို သရ စ လုံးနှင့်ပွားလျှင် အသံ ပြည့်စုံလေတော့သည်။ အမြစ်သံ၊ ဝိသဇ္ဇနိသံများလည်း မရှိပေ။ သီးခြားအသတ်များလည်း မရှိဘဲ နောက်မှ ဗျည်းတစ်လုံးကပ်သော ဒွေးဘော်အဆင့်များသာ ရှိလေသည်။

ထိုကြောင့် ပါဠိသံတွင် အသံအမျိုးအစားလွန်စွာ နည်းပါးသဖြင့် ဗျည်းတစ်လုံးလျှင် သရ စ လုံးအတွက် စ သံတွဲစပ်နိုင်သကဲ့သို့ 'အ' သံအတွက်လည်း သရ သက်သက်ပင်ကိုက စ လုံးရှိနေပြီဖြစ်၍ သီးခြားဗျည်းမလိုဘဲ 'အ' သံစုံလင် လုံလောက်စွာ ထွက်ဆိုနိုင်ပေသည်။

အသံ၏ သဘာဝအားဖြင့်ဆိုလျှင် 'အ' ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ခံတွင်း

အတားအဆီးမရှိဘဲ ရွတ်ဆိုရ၍ သရ သဘောသက်ဝင်ပေသည်။

အသံအမျိုးအမည်တစ်ခုကို ဖော်ပြသဖြင့် သရတွင် 'အ' ပါဝင်သည် မှာ သေချာပေသည်။ အာ အီ အု အူ စသည်တို့ကဲ့သို့ ပင်ရင်း အသံ တစ်မျိုးကို ဖော်ပြသော သရအသွင်ကို ဆောင်ပေသည်။

ထိုကြောင့် မြန်မာစာ သရများစာရင်းတွင်လည်း 'အ' ကို သရ အဖြစ် မှတ်ယူထားသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာစာဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် 'အ' ကို ထည့်သွင်းထား သည့်အတွက် အကြောင်းအချက်များကို စဉ်းစားရန် ရှိပေသည်။

မြန်မာစာတွင် အသံအမျိုးအမည် များပြားလှသဖြင့် ပါဠိမှာကဲ့သို့ သရ ၈ လုံးမျှဖြင့် မလုံလောက်ပေ။ အသတ် ဗျည်းယှဉ်တွဲသော အသံ များလည်း ရှိပေသေးသည်။ ဗျည်းချင်းနှစ်လုံး၊ သုံးလုံးတွဲကပ်၍ အတွဲ ပေါင်းစပ် ရေးပြောသည်များလည်း ရှိပေသေးသည်။

သရသက်သက်မှာပင် အ၊ အာ၊ ဣ၊ ဤ၊ ဥ၊ ဦ၊ ဧ၊ ဩ နှင့် မပြီး ပေ။ 'အဲ' သံ၊ 'အို' သံ၊ 'အော်' သံများ ပို၍ ဝင်လာပေသေးသည်။

ထိုမျှမက အမြစ်သံ၊ ဝိသဇ္ဇနီသံဟူ၍ သရသံတစ်ခုတည်းကိုပင် ၃ သံခွဲ၍ ရွတ်ဆိုကြပေသေးသည်။ ထိုကြောင့် အသံအမျိုးအစား အရေ အတွက်မှာ ၂၄ မျိုးအထိပင် ရှိပေရာ အသံ အသံပြုလက္ခဏာ (ဝါ) သရ သင်္ကေတများမှာ ၂၄ မျိုးပင် ရှိရပေလိမ့်မည်။

ဤ ၂၄ မျိုး အသံတို့ကိုပင် မြန်မာသရဟူ၍ ဆိုရပေလိမ့်မည်။

မြန်မာတို့ ပြောဆိုသံမှာ ထိုမျှနှင့်မပြီးဘဲ အသတ်သံများကလည်း ပါရှိနေပေသေးသည်။ ထိုအသံများအားလုံးကို 'က' အက္ခရာ၊ 'ခ' အက္ခရာ ဗျည်းသံများတွဲ၍ ပွားကာ ပြောဆိုရေးသားရသည်တွင် ထိုအသံ အမျိုး အမည်ရှိသလောက် 'အ' နှင့် တွဲ၍ (ဝါ) 'အ' သံအတိုင်း အသံပေါင်း တစ်စုံ ပြောဆိုနေကြပေသေးသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

အော သံ၊ အို၊ အိုး၊ အန်၊ အိုင်၊ အိုက်၊ အောင်၊ အင့်၊ အိန်း စသော အသံပေါင်းများစွာ ရှိနေသည်ဖြစ်ရာ ပါဠိတွင် 'အ' နှင့် တွဲစပ်သမျှ အသံ ၈ မျိုးလုံးအတွက် သရ ၈ မျိုးလုံးလောက်စွာ ရှိပြီးဖြစ်၍ 'အ' ဗျည်းသံတစ်မျိုး အပိုမလိုအပ်တော့သော်လည်း မြန်မာအသံများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် အခြားဗျည်းများကို မြန်မာအသံရှိသမျှ အသံမျိုး ၄၆ ရေးနည်းမျိုး ၆၄ နှင့် တွဲစပ်ပွားယူနိုင်သကဲ့သို့ ထိုအတွဲအားလုံးကို အသံနှင့်လည်း ပြောဆိုနေကြသည့်အတွက် 'အ' နှင့်လည်း အသံမျိုးစုံ ပွားနိုင်ရန် 'အ' ဗျည်းသီးခြားတစ်လုံးရှိရန် လိုအပ်နေခဲ့ပေသည်။

အသံအခြေခံနှစ်မျိုး

အမှန်အားဖြင့် အသံတစ်သံဖြစ်ပေါ်လာရန်အတွက် လျှာ၊ အာ အနေအထား ပြင်ဆင်မှုနှင့် အသံအမျိုးအမည်ရွေးချယ်၍ လေထုတ်လွှတ်မှုနှစ်မျိုး နှစ်စားလိုပေသည်။ ဤတွင် လျှာ၊ အာ အနေအထား မည်သို့ ပြုပြင်ထားရမည်ကို ဗျည်းက ပြည့်စုံ၍ မည်သို့သော အသံအမျိုးအစား ထုတ်လွှတ်ရမည်ကို သရ လက္ခဏာက ညွှန်ပြပေသည်။

အင်္ဂလိပ် စသော ဥရောပဘာသာများတွင် သရများသည် အက္ခရာတစ်မျိုးပုံစံကို ဆောင်ထားကြပေသည်။ ပါဠိ၌လည်း သရများအတွက် သီးခြားအက္ခရာ 'အ၊ အာ၊ ဣ၊ ဤ၊ ဥ၊ ဦ၊ ဧ၊ ဩ' ဆောင်ထားကြပြီး အခြားဗျည်းနှင့် တွဲစပ်ရာ၌သာ 'အ' အတွက် သရလက္ခဏာ အထူးမပြဘဲ 'အ' သရရှိနေသည်ဟု နားလည်မှတ်ယူစေခြင်းဖြင့် ဗျည်းတစ်သံတည်း ရေးချစေလျက် ကျန်သရများအတွက် -၊ -ိ၊ -ီ၊ ၊ ။၊ -၊ -ော ဟူ၍ သင်္ကေတပြုလုပ်ထားလေသည်။ 'ဤသည်မှာ မြန်မာအက္ခရာတွင် တီထွင်ခြင်းဖြစ်၍ နာဂရီအက္ခရာတွင်မူ သရလက္ခဏာ တစ်မျိုးဖြစ်

ပေသည်။

ပါဠိဘာသာတွင် အခြားဗျည်းနှင့်တူသော သရသံများတွင် ဗျည်း နှင့်ဆိုင်သော လျှာအာလှုပ်မှုလိုအပ်သည်ဟု သဘောထား၍ သရတွင် မူ လျှာအာ ပြုပြင်မှုဌာန်မလိုဘဲ သရသံသက်သက်ဖြင့် ပြီးစီးသည်။ ရွတ်ဆို၍ရသည်ဟု ယူဆထားလေသည်။

ထို့ကြောင့် 'အ' အသံအတွက် 'အ' ဗျည်းဟူ၍ သီးခြားရှိရန် ပြဿနာ မပေါ်တော့ပေ။

သို့ရာတွင် အသံအမျိုးအမည်များပြား၍ ဗျည်းနှင့်သရပွားခြင်း များပြားသော မြန်မာဘာသာ၌ ဗျည်းမပါဘဲ အသံတစ်မျိုး သို့မဟုတ် အသံ ရှိသမျှ တစ်စုံ ၄၆ သံလုံးကို ဗျည်းမပါဘဲ သရသက်သက်နှင့်ချည်း အသံထွက်နိုင်ကောင်းသည်ဟု မဆိုသာပေ။

အရေးအားဖြင့်လည်း ရေးနည်းသံ မပါသေးသော အသံ၏ ၄၆ မျိုးမျှအတွက်ပင် သရလက္ခဏာ (ဝါ) အက္ခရာ ၄၆ လုံး ခွဲခြားသတ်မှတ် ပေးရန် မလွယ်ပေ။ ဗျည်းသရပေါင်းစပ်နည်းဖြင့်ပင်လျှင် 'အ' သံ ၄၆ မျိုးကို ရေးသားခြင်းသည်သာ ပို၍လွယ်ကူပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဗျည်းတွင် 'အ' ဗျည်းတစ်လုံးကိုတိုး၍ ထို 'အ' အက္ခရာ ဖြင့်ပင် ရှိသမျှသောအသံ ၄၆ မျိုးလုံးကို သရလက္ခဏာနှင့် ဗျည်းသတ် များ တွဲစပ်ရေးသားရွတ်ဆိုရလေသည်။

သရတွင် အသံသွင်းပြခဲ့ပုံ

စင်စစ်အားဖြင့် သရဟူသည်မှာ အသံအမျိုးမျိုး 'အ' သို့မဟုတ် 'အာ' သို့မဟုတ် 'အိ' သို့မဟုတ် 'အီ' စသော သံတွဲကိုရွတ်ဆိုရန် ညွှန်ပြ ချက်ပင်ဖြစ်၍ က ခ ဂ ကိ ခိ ဂိ တို့တွင် သရသံပါရှိပြီးဖြစ်နေပေသည်။

သရ၏ ပင်ရင်း၌ ရွတ်ဆို၍ ကွဲပြားလောက်အောင် (ဝါ) 'အ'

အသံ ပီသလောက်အောင် အသံမရှိပေ။ သို့ရာတွင် သရတွင် အသံပီသ
အောင် ထည့်၍မပြပါက သင်ပြရာ၊ မှတ်သားရာတွင် သဒ္ဒါရုပ်မရှိသဖြင့်
ခက်ခဲသောကြောင့် 'အ' ဗျည်းသံကိုထည့်၍ 'အ အာ' စသည်ဖြင့်
ထင်ထင်ရှားရှား ရွတ်ပြခြင်းသာဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ပါဠိသဒ္ဒါကို တီထွင်စအခါက သရတွင် ညွှန်ပြနိုင်အောင်
ပီသသော 'အ' ဗျည်းသံ ထည့်သွင်းပြပြီးနောက် သရကို သရချည်းသက်
သက်ရွတ်ဆို၍ ရကောင်းသည်။

သရအလိုအလျောက် 'အ' သံထွက်ရှိပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ညွှန်
ကြားထားခြင်းဖြင့် ပါဠိတွင် 'အ' ဗျည်းသီးခြားမလိုတော့ဘဲ ရှိခြင်းဖြစ်
ပေလိမ့်မည်။ ပါဠိတွင် 'အ' ဗျည်းမလိုပေရာ မရှိတော့သဖြင့် ဗျည်း ၃၂
လုံးသာကျန်၍ 'အ' အစား နိဂ္ဂဟိတ်တွင် 'အ' သရကပ်လျက် 'အံ'
ကိုဖြည့်၍ ဗျည်း ၃၃ လုံး သတ်မှတ်ထားခဲ့ဟန် တူပေသည်။

ပါဠိ 'အ' သရတွင် 'အ' သံ ပီသနေသော်လည်း သရမဲ့ က ခ
စသည်နှင့် သံစပ်သောအခါ 'အ' သံမပီသတော့ဘဲ သရသံမျှသာ ပူး
ဝင်သွားသဖြင့် က ခ ဟူ၍သာ ထွက်ရှိလေသည်။

အကယ်၍ 'အ' အသံပီသနေပါက 'က ခ' မဖြစ်ဘဲ 'က အ ခအ'
ဟူ၍သာ ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ထိုအချက်ဖြင့် သရစစ်စစ်တွင် မူလက
'အ' ဟု ဆိုရလောက်အောင် အထင်အရှား (ဝါ) ဗျည်းသံမပါဝင်သေးဟု
ကောက်ယူသာပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပါဠိ 'အ' သရတွင် 'အ' ဗျည်းဝင်ပြီးဖြစ်နေပုံမှာ သရ
၈ လုံးကို ဌာန်အားဖြင့် ခွဲခြားပြထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

သဒ္ဒဗေဒအရ နှုတ်အာလျာ စသည်တို့ကို မထိမခိုက်ဘဲထွက်သော
အသံကိုသာ သရဟူ၍ သတ်မှတ်ပေရာ 'အအာ' လည်ချောင်း၊ 'ဥ ဦ'
နှုတ်ခမ်းအတွင်း၊ 'ဣ ဤ' အာစောက်၊ 'ဧ' အာစောက် လည်ချောင်း

နှစ်ရပ်ပေါင်း၊ 'ဩ' လည်ချောင်း နှုတ်ခမ်း နှစ်ရပ်ပေါင်း စသည်အားဖြင့် အသံ ဖြစ်ရာကို သဒ္ဒါကျမ်းတို့ကပင် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပြထားသဖြင့် ပါဠိတွင် ရှိနေသော သရ ၈ လုံးတို့သည် 'အ' ဗျည်းမပါသော သရ သန့်သန့်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရန် ခက်ခဲနေပေသည်။

ဌာန်ရှိနေသော (ဝါ) နှုတ်အာလျှာ စသည်ဖြင့် ဆင်မှုမကင်းသော အသံတစ်ခုသည် ပကတိ သရသံစစ်ဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

ထို့ကြောင့် ပါဠိသရ ၈ လုံးတွင် 'အ' ဗျည်းဝင်၍နေပြီးဖြစ်သည်ဟု သဘောထားစရာရှိရပေသည်။

“အ” ဗျည်းနှင့် “အ” သရ

‘အ’ ဗျည်းနှင့် ‘အ’ သည် အဘယ်သို့ ခြားနားသနည်း။

‘အ’ ဗျည်း ဆိုသည်မှာ မည်သို့ အာလျှာအနေအထားဖြင့်အသံပြု လုပ်ရန် ပြင်ဆင်ရမည်၊ သို့မဟုတ် မည်သည့် အာအစိတ်အပိုင်းကို အသံထိခတ်စေရမည်ဟူ၍ ပြညွှန်သော အက္ခရာဖြစ်၍ က၊ ခ၊ ဂ စသည်တို့ကို ညွှန်သည့်နည်းပင်ဖြစ်သည်။ လည်ချောင်းဖြင့် ထိခတ်စေ ၍ ရွတ်ရမည့် အက္ခရာသံဖြစ်ကြောင်း ပြညွှန်သည့်ဗျည်းဖြစ်ပေသည်။ နှုတ်ခမ်း၊ နှာခေါင်း စသည်ဖြင့် ထိခတ်ရန်မဟုတ်ကြောင်း ပြညွှန်ပေ သည်။ ဗျည်း၏ အလုပ်ကိုလုပ်ခြင်းဖြင့် အသံတစ်ခုဖြစ်အောင် ပေါင်း စပ်ပါဝင်နေသောဗျည်း ‘အ’ ပင်ဖြစ်နေပေသည်။

‘အ’ သရ ဆိုသည်မှာ ‘အာ’ မဟုတ်၊ ‘အိ’ မဟုတ်။ ‘က၊ ခ၊ ဂ’ စသည်ကို ရွတ်ဆိုသည့်အခါ အလားတူ ထုတ်ဆိုရသောအသံမျိုး တစ် နည်း ကာရန် ၆၄ ပါး၊ သို့မဟုတ် အသံ ၄၆ မျိုးတွင် ပထမအသံမျိုး အတိုင်း ရွတ်ဆိုရန် ညွှန်ပြသောသင်္ကေတပင် ဖြစ်ပေသည်။ ‘အ’ သရ သည် ‘အ’ အသံအပြည့်အစုံထွက်သော ‘အ’ တွင်သာ ပါဝင်သည်မဟုတ်

ဘဲ အသံပြည့်ဝစွာ ထွက်ဆို၍ရသော ‘က’ ‘ခ’ စသည် ဗျည်းသရပေါင်း အသံများအားလုံးတွင် ပါရှိနေသောသရ ‘အ’ ပင်ဖြစ်ပေသည်။

အသံတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ပီသစေရန် ဗျည်းနှင့်သရ ပေါင်းစပ်ယူရပေ သည်။ ‘က’ ဟုဆိုလျှင် ‘က’ ဗျည်းနှင့် ‘အ’ သရ။ ‘ကာ’ ဟုဆိုလျှင် ‘က’ ဗျည်းနှင့် ‘အာ’ သရတွဲစပ်ရပေသည်။ သို့မှလည်း အသံပေါ်လွင် ထင်ရှားအောင် ထွက်ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဗျည်းချည်းသက်သက်ကား နှုတ်အာအနေအထား ပြုပြင်ရုံမျှဖြစ် ၍ အသံမထွက်ကောင်း။ ပီသသော အသံပြည့်မထွက်နိုင်ဟူ၍ မှတ်ယူ ထားပေသည်။

မူလက သရသည်လည်း သရချည်းသက်သက် အသံပြည့်ထွက် ကောင်းစရာ မရှိဘဲ ‘အ’ ကို ဖျောက်၍ ‘အ’ သရထဲတွင် သွတ်သွင်းလာ ခဲ့သဖြင့် ‘အ’ သရချည်းပင် အသံထွက်၍ ရကောင်းသည်။ အသံပြည့်စုံ ပီသသည်ဟု ပါဠိ သဒ္ဒါကျမ်းများက သင်ပြလာခဲ့ကြရာ ဤအတိုင်း လက်ခံယူဆလာခဲ့ကြပေသည်။

‘က’ ‘ခ’ ဟူ၍ ပီသအောင်ဆို၍ ရသော အသံတွင်ပါသည့် ‘အ’ သရ၏ အသံသည် ဗျည်းမပါသော ‘အ’ သရ သက်သက်၏အသံသာ ဖြစ်၍ လူ ‘အ’။ ‘အ’ သည်တို့တွင် ရွတ်ဆိုသောဗျည်း ‘အ’ ဝင်နေသည့် ‘အ’ သို့မဟုတ် ပါဠိ ‘အ’ ၏ အသံပြည့်မျိုးမဟုတ်သည်ကိုကား စဉ်းစား ရန်လိုပေသည်။ အသံပြည့်မဟုတ်၍သာ ‘အ’ သံ လုံးဝမပါတော့ဘဲ ‘က’ ‘ခ’ ဟူ၍ အသံပေါင်းစည်းပူးဝင်သွားနိုင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ‘အ’ သရ၏အသံမှာ သရပါသောဗျည်း ‘က’ ‘ခ’ ကို ရွတ်ဆိုသောအသံနှင့် အတိုင်းအရှည်အတိုင်း တူညီနေသည်ဟုဆိုလျှင် အသံနှစ်လုံး ‘ကအ’ ‘ခအ’ ဟူ၍သာ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

သဒ္ဒါကျမ်းအရ ‘အ’ သရတွင် တစ် မကြာ၊ ‘က’ ဗျည်းသက်သက်

မကြာဝက်ဟုဆိုသော်လည်း အပြည့်ရုတ်သော 'အ' နှင့် 'က' ဗျည်းပါ
 ၍ တစ်မကြာခွဲ ရှည်သည်ဆိုသော 'က' ၏အသံတို့မှာ နားတွင် တညီ
 တည်းကျရောက်နေသည်ကို လက်တွေ့သုံးသပ်သင့်ပေသည်။ 'အ' သရ
 အစစ်၏ အသံသည် 'က' 'ခ' ဗျည်းသက်သက်တို့ကဲ့သို့ မကြာဝက်
 မျှရောဝင်နေမှသာ 'က' တွင် 'အ' သံပျောက်သွားပေမည်။ သရသက်
 သက်ကို ရုတ်ဆို၍ရအောင် တစ်မကြာပြည့် (ဝါ) 'အ' ဗျည်းသွင်း၍
 သဒ္ဒရုပ်ရှိအောင် ပြထားသည်ဆိုက မဆိုသာပေ။

ပုဂံခေတ် (အ) သတ်

မြန်မာဗျည်းစာရင်းတွင် (အ) ကို ဗျည်းအဖြစ် ထည့်သွင်းလာခဲ့
 သည်မှာ ယခုမှသာ မဟုတ်ဘဲ ပုဂံခေတ်ကတည်းကပင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာစာ တိုးတက်စအခါကတည်းက ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။
 အစောဆုံး ကျောက်စာတစ်ချပ်ဟု ဆိုရသော မြစေတီကျောက်စာတစ်ချပ်
 ကို ကြည့်လျှင်ပင်

ဧအ်	(၏၊ ဧည့်။)
နှင်/အ်	(နှင်)
ရယ်/အ်	(၍)
ပေလာ/အ်	(ပြ)
တို/အ်	(တို့)
မိန/အ်	(မိန့်)
ကလိ/အ်	(ကျိ)

စသည်ဖြင့် အ,ကိုအသတ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ အမြစ်အဖြစ်လည်း
 ကောင်း အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

အမြစ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း အက္ခရာအောက်ကဆင်းသည်လည်း ရှိ၍

အသတ်အဖြစ် သုံးသည်လည်း ရှိ၏။ အမြစ်သဘောချည်းသုံးသည်ဟု ဆိုရစေကာမူ 'အ' ကို အသတ်ပြု၍ သုံးသည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။ အမြစ်ကိုပင် ဗျည်းဟုပင် လက်ခံထားကြပေသေးသည်။

ဇ.၊ နှင့်၊ ရွေ့၊ ပြော၊ တို့၊ မိန့်၊ ကျို့၊ တို့တွင် အမြစ်သံများ ပါသည် သာ ဖြစ်၏။ ထိုအမြစ်သံအတွက်ပင်လျှင် အံကို သုံးစွဲထား၏။ ထို့ အသံ ဝ သတ်၊ ဟ သတ် စသည်တို့ကိုလည်း ပါဠိသက် အသတ်မဟုတ် ဘဲ မြန်မာအသံအတွက် အသတ်အဖြစ် သုံးစွဲသည်မှာ ထင်ရှားလှ၏။

အခြားကျောက်စာတို့တွင်လည်း ထိုနည်းတူပင် တွေ့ရ၏။ သက်စိုး တောင် ကျောက်စာတွင် ကအံ၊ စအံ၊ ဖအံ၊ မအံ စသည်ဖြင့်ပင် သုံးစွဲ ထားပေသေးသည်။

ဤတွင် 'အ' သတ်ဆိုသည်ကား အဘယ်နည်း၊ အသတ်သည် အက္ခရာတစ်လုံးလုံးကို သရမလို သီးခြားအသံပီပီ မထွက်စေဘဲ ရှေ့ ဝဏ္ဏနှင့် တစ်ဆက်တည်း ဗျည်းသက်သက် သံစွန်းဟပ်မှီ၍ ရွတ်စေရန် ညွှန်ပြသော သင်္ကေတသာဖြစ်၏။ ဗျည်း၌ သရကင်းကြောင်းကို ပြ၏။

သို့ဖြစ်သော် 'အ' ကို သတ်၍ ထားခြင်းသည် 'အ' ကို သရကဲ့သို့ သီးခြားဖတ်စေလို၍ မဟုတ်၊ သရမပါသော ဗျည်း၏ သံစွန်းအနေဖြင့် ဖတ်စေရန် (ဝါ) ဗျည်းကဲ့သို့ သဘောထား၍ သရကင်းကြောင်း အသတ် ပြထားခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤမျှဖြင့် 'အ' သည် ဗျည်းလည်းဖြစ်ကြောင်း၊ 'အ' ကိုပင် ဗျည်း အဖြစ် အစဉ်အဆက်က မြန်မာတို့ ပြောင်းလဲလက်ခံလာခဲ့ကြောင်း ထင် ရှားပေသည်။ အကယ်၍ 'အ' ကို သရအဖြစ်ယူပါက သရကင်း အသတ် ပြလျှင် ဘာမျှရှိတော့မည်မဟုတ်ပေ။

အဗျည်း အထောက်အထား

ထိုကြောင့် ၁၀၃၁ ခုနှစ် ရှင်ဥတ္တမသိက္ခာ ထေရ် ပြုစုတော်မူသော ကစ္စာယနဘောဒ ဋီကာသစ်တွင် 'အပရေပန အကာရဿဗျဉ္ဇနတ္ထ သမ္ဘဝ တော ဧကစတ္တာလီသာဓိကသတ ဒိဃာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ' ဟူ၍ ပါဠိပိုဒ် ၁၈၁ တွင် မိန့်ဆိုထားခဲ့ပေသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အချို့သောဆရာ (လေးစား အပ်သဖြင့် အပရေ ပုဒ်ဖြင့် ပြ၏။ ကေစိပုဒ်ဖြင့်မပြ) တို့က အ အက္ခရာ သည်လည်း ဗျည်းဖြစ်သောကြောင့် (ဗျည်း ၃၃ လုံး နှောင်းသောအခါ ဒီဃ ၉ လုံး ဖြစ်သင့်သောကြောင့်) ဒီဃ ၁၃၁ လုံးဟု ဆိုကြကုန်၏ ဟူ၍ ဖော်ပြထားခဲ့ပေသည်။

ထိုအခါ မတိုင်မီကတည်းက 'အ' ကို ဗျည်းအဖြစ် မှတ်ယူခဲ့ခြင်းရှိ သည်ကို အထင်အရှား ထောက်ပြထားပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး 'အ' ကို ပါဠိသရအနေဖြင့် (အ အာ) ဟူသော အသုံး နှစ်မျိုးသာမက 'အ' နှင့်စပ်သော ပါဠိတွင် လုံးချင်းအသုံးမရှိသည့် သရ အသုံးများမှာ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများ၌ပင် တွေ့ရှိရပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

- အမ်   အမ့်   ရာဇကုမာရကျောက်စာ၊ ၄၇၄။
- အ
- အို   နဘဲတောကျောက်စာ၊ ၄၇၄ ခုနှစ်။
- အိန်   တုရင်ပုထိုးကျောက်စာ၊ ၅၀၉။
- အစ်   ငနွယ်သင်ကျောက်စာ၊ ၅၀၉။
- အင်   မြတ်ကြီးစွာခဲတောင်ကျောက်စာ၊ ၅၃၁။

စသည်တို့ကို 'အ' ဗျည်းဖြင့်ပင် ရေးသားလာခဲ့ပေသည်။

ပုဂံခေတ်၌ ပါဠိ သရရှစ်လုံးတွင် 'အ' သံ ပါပြီးသောကြောင့် 'အ' နှင့် ရေးရမည့် အသံအချို့ကို ပုဂံခေတ်ဦးပိုင်း၌ သရသင်္ကေတများဖြင့်

ရေးသားလာခဲ့ပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

ဣမ်	အိမ်
ဥတ်	အုတ်
ဥန်း၊ ဥိန်၊	အုန်း
ဩောက်၊ ဩက်	‘အောက်’
ဩောင်၊ ဩင်	‘အောင်’

စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ ရေးသားရသည်မှာ အရေး ခက်ခဲသောကြောင့် ‘အ’ ဗျည်းဝင် ပြီး သရများဖြင့် မရေးတော့ဘဲ ‘အ’ ဗျည်းသန့်သန့်နှင့်သာ ပြောင်းလဲ ရေးသားလာခဲ့ကြပေသည်။

သာမန် ပါဠိသရ သင်္ကေတအစားပင်လျှင်-

အေ	ဧ
အူ	ဇ
အိ	ဋ
အော	ဩ

စသည်ဖြင့် အ ဗျည်းနှင့် သရ သင်္ကေတ တွဲစပ်သော အရေးအသားများ ကို ပြောင်းလဲ ရေးသားလာခဲ့ကြသည့်ပြင် ပါဠိသရသင်္ကေတ (ဣ ဤ ဥ ဦ ဧ ဩ) ၅ မျိုးတို့အနက် အချို့နေရာ၌ ဥ ဦ ဤနှင့် ဩတို့မှအပ ဣ ဧ တို့ကို ပါဠိပုဒ်အတွက်သာ အသုံးများခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ အ-အက္ခရာအရေးနှင့် သရ ရှစ်လုံး သင်္ကေတအရေးတို့ကို ခွဲခြားလာခြင်း (ဝါ) ‘အ’ ကို အစားထိုးလာခြင်းမှာ ‘အ’ ဗျည်း အလို အလျောက် ဝင်ပြီးသည့် သရသင်္ကေတကို မသုံးတော့ဘဲ မြန်မာနည်း အတိုင်း ‘အ’ ဗျည်းနှင့် သရသင်္ကေတ (— ။ ၌ ၎ ၏ ၍ ၎)

စသည်တို့ ပေါင်းစပ်၍ ရေးလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ အဲ့ အော် အို သရများနှင့် ဗျည်းသတ်များမှာလည်း ထိုနည်းတူ 'အ' ဗျည်းအက္ခရာ ဖြင့်ပင် ရေးသားလာခဲ့ကြပေသည်။

ယှဉ်ဗျည်းနှင့် သုံးပုံ

မြန်မာတို့က 'အ' ဗျည်းကို သရ သင်္ကေတနှင့်သာမက ဗျည်းနှင့် ယှဉ်၍ပင်လျှင် အိ အွန် အိုင် အိုက် အမ် စသည်ဖြင့် လိုရာအသံအလို ပေါင်းစပ်ရေးပေးသေးသည်။ သရကို ယှဉ်ဗျည်းဆင့်တွဲလေ့မရှိပေ။ ဗျည်းချည်းသာ ယှဉ်မြဲဖြစ်ပေသည်။

'အ' ကို ဗျည်းအဖြစ် လက်ခံထည့်သွင်းထားသည်မှာ မြန်မာဘာသာ တွင်သာမက တိဗက်ဘာသာတွင်လည်းကောင်း၊ မွန်ဘာသာတွင်လည်း ကောင်း ဗျည်းအနေဖြင့် လက်ခံထားသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အသံအမျိုးမျိုး ပွားနိုင်သောအက္ခရာ၊ သီးခြားဌာန်ရှိ၍ အက္ခရာ တစ်စုံတစ်ရာ၏ အသံပြုလုပ်ရန် လျှာ အာ အနေအထားညွှန်နိုင်သော အက္ခရာအနေဖြင့် 'အ' ကို ဗျည်းအဖြစ်ပါ လက်ခံခဲ့သည်မှာ ဉာဏ်အမြင် လေးနက်ရာ ရောက်ပေသည်။

ထိုကြောင့် မြန်မာစာ၊ မြန်မာနည်းတွင် အသံစုံနှင့် တွဲနိုင်သော 'အ' ဗျည်းကိုလည်း ဗျည်းအဆုံးတွင် ထည့်သွင်း၍ အသံပြုသင်္ကေတများ တွင်လည်း ပထမသရသံကို 'အ' တွင် ပါသော သရတစ်မျိုးတည်း အတွက် သာမဟုတ်ဘဲ (က၊ ခ၊ ဂ) တို့တွင်ပါရှိသော သရသံမျိုးအတွက် ထည့်သွင်းထားခဲ့ပေသည်။

ဗျည်း သရတာဝန်ကွဲပုံ

ထိုကြောင့် အက္ခရာပုံစံချင်း တူညီနေသော်လည်း ဗျည်း 'အ' မှာ

အသံစုံ၊ သရစုံနှင့်တွဲသော တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်၍ နေရာများစွာတွင် အသုံးဝင်ပြီး ‘အ’ သရမှာ အသံတစ်မျိုးကို ဗျည်း ၃၃ လုံးနှင့်တွဲ၍ ဖော်ပြရုံသာ စွမ်းနိုင်သည့် အသံတစ်မျိုးပြု၊ သရသင်္ကေတ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ပေသည်။ တာဝန်ချင်း၊ ရပ်တည်ပုံချင်း၊ အစွမ်းချင်း ကွဲပြား ကွာခြားသည်ကို မြန်မာမှုအနေဖြင့် မြင်အောင် ထင်အောင် သုံးသပ်သင့် ပေသည်။

သို့မဟုတ်လျှင် “ဗျည်းအဆုံးတွင်လည်း ‘အ’ ပါသည်။ သရအစ တွင်လည်း ‘အ’ ပါသည်။ အက္ခရာတစ်လုံးတည်း နှစ်နေရာ၊ အသွင် နှစ်မျိုး ဆောင်နေသည်” ဟူ၍ အထင်အမြင် ဇေဝေဝါဖြစ်နေပေမည်။ ဤသို့မဖြစ်အောင် ဗျည်း ‘အ’ နှင့် သရ ‘အ’ ကို အက္ခရာပုံစံ အဘယ် ကြောင့် မခွဲခြားသနည်းဟု စောဒကတက်လိုပေမည်။ ‘အ’ သရမှာ ‘အ’ ဗျည်းနှင့် တွဲသည့်တစ်နေရာမှတစ်ပါး၊ ကျန်ဗျည်းနှင့် တွဲရာတွင် အရေး မရှိပေ။ သရကို မြှုပ်၍ (ဝါ) ကိုယ်ဖျောက်စေ၍ ဗျည်းအက္ခရာအတိုင်း ရေးခြင်းကိုပင် ‘အ’ သရပါဝင်ပြီးသော ဝဏ္ဏအဖြစ် မှတ်ယူထားပေ သည်။ ထိုကြောင့် တစ်လုံးတည်း၊ တစ်နေရာတည်း၌သာ သုံးစွဲသော ‘အ’ သရအတွက် အက္ခရာ သင်္ကေတပုံခွဲခြားရန် လိုတော့မည်မဟုတ်။

မြန်မာနည်း

ထိုကြောင့် မြန်မာဗျည်းများကို မြန်မာနည်းဖြင့် လိုတိုးပိုလျှော့ ပြုလုပ် ကာ စီစဉ်ထားသည်ဟုသာ နားလည်ရပေမည်။ ပါဠိ၊ သက္ကတ ဗျည်း သရ စနစ်များနှင့် တိုင်းထွာ၍ တစ်ပုံစံတည်း ကိုက်ညီရမည်ဟု သဘော မထားသင့်ပေ။

မြန်မာဗျည်းများကို ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ၃၃ လုံးသတ်မှတ် ထားရာတွင် ဗျည်း ၃၃ လုံး၏ အမည်များနှင့် ရေးသားပုံများကို ဆန်းစစ်

တင်ပြရန် ရှိပေသေးသည်။

ဗျည်းအမည်များ

မြန်မာဗျည်းတို့၏ အမည်များမှာ-

- က ကကြီး
- ခ ခကွေး(ကွေးဝိုက်ပုံ) ခခွေ (ခွေညွတ်ပုံ)
- ဂ ဂငယ်
- ဃ ဃကြီး
- င င
- စ စလုံး (လုံး၍နေပုံ)
- ဆ ဆလိမ် (ရှေ့နောက်ကွင်းလိမ်နေပုံ)
- ဇ ဇကွဲ (တစ်ဖက်ဟကွဲလပ်နေပုံ)
- ဈ ဈမြင်းဆွဲ (မြင်းဇက်ကွင်း၌ ကြိုးတွဲအိပုံ)
- ည ည
- ဋ ဋသန်လျင်းချိတ် (သန်လျင်း၏ ချိတ်ပုံ)
- ဌ ဌဝမ်းဘဲ (ဝမ်းဘဲပုံသဏ္ဍာန်)
- ဍ ဍရင်ကောက် (ရင်ကောက်ပုံ)
- ဎ ဎရေမှုတ် (ရေမှုတ်ပုံ)
- ဏ ဏကြီး
- တ တဝမ်းပူ (ဝမ်းပူနေပုံ)
- ထ ထဆင်ထူး (ဆင်၏ထူးပုံ)
- ဒ ဒထွေး၊ ဒဒွေး။
- ဓ ဓအောက်ချိုက် (အောက်ဘက်ချိုက်လျက်ပုံ)
- န နငယ်

- ပ ပ,စောက် (စောက်နက်သောပုံ)
- ဖ ဖဦးထုပ် (ဦးခေါင်းလုံးထုပ်နေပုံ)
- ဗ ဗထက်ချိုက် (အထက်ဘက်ချိုက်လျက်နေပုံ)
- ဘ ဘကုန်း (နောက်ဆက်ကုန်းညွတ်နေပုံ)
- မ မ
- ယ ယပက်လက် (အပေါ်ဘက်သို့ လန်နေပုံ)
- ရ ရကောက် (အမြီးလိမ်ကောက်ပုံ)
- လ လ
- ဝ ဝ
- သ သ
- ဟ ဟ
- ဋ ဋကြီး
- အ အ

ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင် အမည်သီးခြားမရှိ၊ အက္ခရာသံမျှကို စွဲ၍ ခေါ်တွင်သော အက္ခရာမှ (င၊ ည၊ မ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ အ) ဟူ၍ ရှစ်လုံးရှိပေသည်။

ဗျည်းများတွင် 'ဂ' ငယ်၊ 'န' ငယ် ဟူ၍ အငယ်နှစ်လုံးရှိပေသည်။ 'လ' ကို ခေါ်ဝေါ်သော 'လ' ငယ်၊ 'ယ' ပက်လက်ကို ခေါ်ဝေါ်သော 'ယ' ငယ် (ဝါ) ယကလေးဟူ၍ ရှိပေသေးသည်။ ဥ ငယ် 'ဥကလေး' မှာကား သီးခြားမဟုတ်သဖြင့် ဗျည်းစာရင်းမဝင်ပေ။

'သ' ဟူသော 'သ' ကြီးရှိနေသဖြင့် 'သ' ငယ်ဟူ၍ ခွဲခြားခေါ်ဆို သည်လည်း ရှိပေသေးသည်။ သို့ရာတွင် သကြီးမှာ သီးခြားဗျည်း မဟုတ်သောကြောင့် 'သ' ငယ်မှာ အမြဲတစေ သီးခြားခေါ်ဝေါ်သည့် အမည်မဟုတ်ပေ။

ဗျည်းများတွင် ‘ဃ’ ကြီး၊ ‘ဠ’ ကြီး၊ ‘ဏ’ ကြီးတို့မှာ ‘ဂ’ ငယ်၊ ‘န’ ငယ်၊ ‘လ’ ငယ်တို့ရှိသောကြောင့် ခွဲခြားခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပြီး ‘က’ ကြီးမှာ မူကား ကငယ်မရှိစေကာမူ အစအကွရာဗျည်းဖြစ်သောကြောင့် ကြီးအမည်ရလေသည်။ ဤကြီးအကွရာလေးလုံးကိုပင် ကြီးလေးကြီးဟု ခေါ်မှတ်ကြပေသည်။

ညအကွရာကို အသတ်တွင်လည်းကောင်း၊ ပါဠိတွင်လည်းကောင်း သုံးစွဲသည် ‘ည’ ကလေးရှိသောကြောင့် ခွဲခြား၍ ‘ည’ ကြီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ရ’ ကောက်ကိုပင် ‘ယ’ ပက်လက်ခေါ် ‘ယ’ ကလေးနှင့် ခွဲခြား၍ ‘ရ’ ကြီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘သ’ နှင့် ကွဲလွဲသော ‘သ’ နှစ်လုံးဆင့်ကိုပင် ‘ဿ’ ကြီးဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်တွင်သည်လည်း ရှိပေသေးသည်။ သို့ရာတွင် ‘ဿ’ ကြီးမှာ ဗျည်းအဝင်အပါ အကွရာမဟုတ်ပေ။

‘ဒ’ ထွေးမှာ ဒ၊ ဓ၊ ဍ၊ ဎ ဟူ၍ ‘ဒ’ သံ လေးလုံးတွင် အငယ်အထွေးဟူ၍ ကြံဆနိုင်၏။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီတွင် အထက်အောက် အကွေးနှစ်ခု စပ်ထားပုံ ရှိသောကြောင့် ‘ဒ’ ဒွေးဟူ၍ ခေါ်ဆိုဖွယ်ရှိသည် ဟု ကြံဆထား၏။

အရေးပီသစေမှု

ဗျည်းများ၏ အရေးပုံစံနှင့်ပတ်သက်၍ အကွရာအချို့တွင် ကွဲပြားထင်ရှားခြင်းရှိသော်လည်း အချို့အကွရာများကို အရေးမှားတတ်ပေသည်။ ဂ ‘ဂငယ်’ နှင့် ဂဏန်း ရှစ် ‘ဂ’ ကို ကွဲပြားအောင် ရေးသားရန် လိုပေသည်။ ဂငယ်တွင် ဦးခေါင်းအကွေးမပါဘဲ ၈ (ရှစ်) တွင် ရှေ့ပိုင်း ဦးခေါင်းအကွေးပါရှိပေသည်။ ဇက္ခကို ထောင်မတ်စေ၍ အစွန်းထွက်အောင် ရေးသားရပေသည်။ ဈမြင်းဆွဲကို ရှေးက အစွန်းကွေးဝိုက်စေလျက် ရေးခဲ့ရာမှ ယခုအခါတွင် စလုံးယပင့် သကဲ့သို့ ဖြစ်လာခဲ့ပေရာ

အချို့က စလုံးယပင့်ဟူ၍ အမှတ်မှားလာခဲ့ပေသည်။

၄၀မ်းဘဲတွင် လည်ဆစ်မပါဘဲ အောက်ခြေကို အတန်ငယ် ကွေ့
ဝိုက်၍ ရေးဆွဲရပေသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ငဟထိုး 'ငှ' နှင့် လည်း
ကောင်း၊ လေးဂဏန်း 'ငှ' နှင့်လည်းကောင်း လွဲမှားစေနိုင်မည်ဖြစ်ပေ
သည်။ 'ငှ' တွင် လည်ဆစ်ပါသော 'ငှ' ဟူ၍ တစ်မျိုးရှိနေသေးသည်ကို
သတိပြုသင့်ပေသည်။

ဗျည်း ၃၃ လုံးတွင်မပါဝင်သော အက္ခရာတွဲ အက္ခရာဆင့်များ
အကြောင်းကို ရှေ့တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြပေမည်။

ဏကြီးအက္ခရာတွင် အလယ်၌ပိတ်၍ရေးခြင်း၊ အဝိုင်းရှည်မျောစေ
ခြင်းဖြင့် 'ကာ' နှင့် ကွဲပြားခြားနားစေရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဓအောက်ချိုက်
တွင် မူလက အောက်ပိတ်မပါဘဲ ဗထက်ချိုက် မှောက်ထားပုံအတိုင်း
ရေးသားခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ 'မ' ၏ အောက်ပိုင်းကဲ့သို့ အောက်ပိတ်
ပါ၍နေပြီဖြစ်ပေသည်။

ရကောက်တွင်လည်း ခြေထောက်ဆစ်ချိုး ပီသစေခြင်း ဂဏန်းခုနစ်
'ဂ' နှင့် ကွဲလွဲသော 'ရ' ကို ထင်ရှားစေသင့်ပေသည်။ 'အ' တွင်လည်း
နောက်ဆက်ကို ရေးချနှင့်ကွဲလွဲအောင် ဦးခေါင်းရစ်ခွေစေလျက် 'အ'
ဟူ၍ ပီသစွာ ရေးသင့်ပေသည်။ ဒဒွေးအက္ခရာတွင် မောက်ချဖြင့် ရေးချ
တွဲလေ့ရှိသဖြင့် 'ဒါ' နှင့် မမှားနိုင်သော်လည်း 'ဘ' နှင့် မှားယွင်းနိုင်ပေ
သည်။

အက္ခရာများကို ရေးသားရာတွင် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး ရောထွေးလွဲ
မှားခြင်းမရှိအောင်သတိပြုရပေသည်။ 'ဗ' နှင့် 'ပ' 'ဃ' နှင့် 'ယ' ။ 'တ'
နှင့် 'အ' စသည်ဖြင့် မရောမှားစေသင့်ပေ။ ဖတ်သူက ကွဲပြားစွာ ဖတ်
ရှုမှတ်ယူနိုင်အောင် ကွဲပြားစွာ ရေးခြင်းသည် လိုရင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

အက္ခရာများကို ညွှတ်ဝိုင်းတန်သည်၊ ကွေးတန်သည်ကိုလည်း

ကောင်း၊ မျဉ်းဝိုက်ကွေးရာတွင် ဆိုက်ရောက်သင့်သော နေရာအထိ ရှည်
စေရန်လည်းကောင်း၊ မျဉ်းအောက်သို့ ဆင်းသင့်သော ဈာည၊ ဋ၊ ဌ၊ ဒု၊
န၊ ရ၊ ဋ စသည်တို့ကိုလည်း နေသားတကျဖြစ်အောင် သတိပြုရေးသား
ရန် လိုပေသည်။

ဗျည်းပေသင်္ကေတများ

မြန်မာဗျည်းများတွင် မပါဝင်ဘဲ အရေးတွေ့နေရသော အက္ခရာ
အချို့နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြရန်လိုပေသည်။

ယင်းအက္ခရာများမှာ၊

ဥ၊ ဌ၊ ယျ၊ သာ၊ ဋ
စသည်တို့ ဖြစ်ပေသည်။

(ဥ) အမည်အားဖြင့် (ညကလေး) ဟူ၍ ခေါ်တွင်နေပေသည်။

ယခုအခါ၌ မြန်မာအက္ခရာရှိ ပါဠိဘာသာတွင် ညရိုးရိုးအက္ခရာ
အတွက်၊ ဥကလေးကိုသာ သုံးစွဲ၍ ဥနှစ်လုံးဆင့် ။ အတွက်သာလျှင်
ညကြီးကို သုံးစွဲလေသည်။

ထိုကြောင့်

- အဇ္ဇလီ - အဉ်စလီ (အင်စလီ)
- ဉာတိ - ဉာတိ (ညာတိ)
- ဉာဏ် - ဉာဏ် (ညန်)

စသည်တို့တွင် (ဥ) ကိုသုံး၍

- အည - အဉ်ဥ (အင်ည)
- ပညာ - ပဉ်ဉာ (ပင်ညာ)
- သုည - သုဉ်ဉာ (သုန်ည)

စသည်တို့တွင် (ဥ)နှစ်လုံးဆင့်ထားသည့် သဘောဖြင့် (ည) ကြီးကို

သုံးစွဲလေသည်။

သို့ရာတွင် ရှေးအခါကမူကား ဤသို့ညကြီး ညကလေး မခွဲခြား ခဲ့သေးပေ။ မြန်မာအက္ခရာတွင် (ည) တစ်မျိုးတည်းကိုသာ လက်ခံခဲ့ ပေသည်။ ည နှစ်လုံးဆင့်သော ညကြီးဖြင့် ရေးသည်ဖြစ်စေ၊ ဥကလေး ဖြင့် ရေးသည်ဖြစ်စေ (ည) တစ်မျိုးတည်းဖြင့်သာ ရေးခဲ့ပေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် ရာဇကုမာရကျောက်စာ ပါဠိ မျက်နှာ၌ပင် ညတစ်လုံး တည်း အရေး၌၊

ဘုညိ/ဇတုံ (ဘုဠိတုံ)

တည/စာ (တဉ္ဇာ)

ကည/စန (ကဉ္ဇန)

ညာဝကော (ညဝကော)

ဟူ၍ ညကြီးပင့်ရေးထိုး၍ ည,နှစ်လုံးအရေးတွင်လည်း၊

ပုညံ

သဗ္ဗညု

အညောဝါ

ဟူ၍ ညကြီးပင် ရေးထိုးထားပေသည်။

ဥကလေး၊ ညကြီးမခွဲခြားဘဲ တစ်မျိုးတည်းသော သုံးစွဲခဲ့ပေသည်။

မြန်မာကျောက်စာမျက်နှာ၌လည်း၊

က/လညေဇာ (ကျဉ်ဇော) ကျေးဇူး

ညာဏ် (ညဏ်)

ပြဇ/ညာ (ပြဇော)

(ပြဇေညာ၊ ပြဉ်ညာ) (ပညာ)

စသည်ဖြင့် ဥကလေးရှိသင့်ရာ၌ ညကြီးနှင့်ပင် ရေးထိုးခဲ့သည်ကို တွေ့ နိုင်ပေသည်။

ရွှေကြီးကျောက်စာ (၄၉၂ ခုနှစ်) နှင့် သမန္တသူမယား ကျောက်စာ (၅၉၁ ခုနှစ်) ပါ။ ပါဠိများတွင်လည်း ညကြီးကိုသာပင် သုံးလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ယခုအခါ (၌) ဖြင့်ရေးသော (တစ်ရှဉ်း၊ ဥယျာဉ်၊ ညဉ့်) စသည်ကို (တရှန်၊ ဥယန်၊ ညန်/အ(စသည်) ဖြင့် (န်) နှင့် ရေးသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

အင်းဝခေတ်ပေမူများအထိပင်လျှင် (ချဉ်၊ ယုဉ်၊ ရဉ်၊ စဉ်) စသည် ယခုအခါ ဥကလေးသတ် စကားလုံးများကို (ချည်၊ ယုည်၊ ရည်၊ စည်) စသည်ဖြင့် ရေးသားခဲ့ပေသည်။

ဖတ်သံအားဖြင့် (၌)နှင့် (ည်) သည် ကွဲလွဲပေသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးက (ယုဉ်) အစား (ယုန်) သို့မဟုတ် (ယုည်) ဟူ၍ နီးစပ်ရာ အသံ ကိုလိုက်၍ ရေးသားခဲ့ကြဟန် ရှိပေသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ် (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀ မတိုင်မီ) ရှင်ဥက္ကံသမာလာ ပြုစုသည့် ဝဏ္ဏဗောဓန သတ်အင်းတွင်မူ ညသတ်ကာရန်များကို ပြရာ ၌ ညသတ် ၆ မျိုးခွဲ၍ ပြခဲ့လေသည်။

အရေးအားဖြင့် (အည်၊ အည့်၊ အည်း) ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဖွင့်ရွတ် ညသတ် ၃ မျိုး၊ ပိတ်ရွတ် ညသတ် ၃ မျိုးဟူ၍ ဖွင့်ရွတ်၊ ပိတ်ရွတ် ဝေါဟာရဖြင့် ခွဲခြားခဲ့ပေသည်။ ရေးရာတွင် ညကြီးတစ်မျိုးဖြင့်သာ ရေး ပေသည်။ ပိတ်ရွတ် ညသတ်မှာ (၌) အသံထွက်ရန်ဖြစ်၍ ဖွင့်ရွတ် ညသတ်မှာ (ည်) အသံထွက်ရန် ဖြစ်လေသည်။

၁၂၄၅ ခုနှစ် နတ်တော်လ၊ ရတနာပုံနေပြည်တော် လွှတ်တော်ရှေ့ စာပုံနှိပ်စက်မှ ရိုက်နှိပ်သော ကဝိလက္ခဏာ အတိုကောက် (လွှတ်သုံး သတ်ပုံ) နှင့် ၁၂၄၆ ခုနှစ် ဝါဆိုလ ယင်း ပုံနှိပ်တိုက်ရိုက် ကဗျာသာရတ္ထ သင်္ဂဟသတ်ပုံ အတိုကောက် (လွှတ်သုံးသတ်ပုံ) တို့အထိ ဥကလေး သတ်ကို မသုံးဘဲ ညကြီးသတ်ဖြင့်သာ ဖွင့်ရွတ်၊ ပိတ်ရွတ်ဖြင့်သာ ခွဲ

ခြားခဲ့ပေသည်။

အကြောင်းမှာ လွတ်တော် နန်းတော်တို့တွင် မင်္ဂလာမရှိသော ဦးခေါင်းမဲ့ ညခေါ် ဥကလေးသတ်ကို အသုံးမပြုစေသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

(နန်းတွင်း၌ သေးသေးတင် နိဂ္ဂဟိတ်ရေးပုံ၊ ဘုံတို့ကိုပင် သတ်စုံရေးနည်းဟူ၍ လုံမံ၊ ဘုံမံ၊ စသည်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ရော မသတ်ပါတွဲ၍ ရေးသားလေ့ရှိပေသေးသည်။)

ထို့ကြောင့် ပိတ်ရွတ်ညသတ်အတွက် ဥကလေးမသုံးလို သူတို့က ညသတ်နှင့် အသံခွဲခြားရန် ဥကလေးအစား ညကြီးတွင် ရှေ့ပိုင်း၌ နိဂ္ဂဟိတ်သဖွယ် အစက်တင်၍ ရေးလေသည်။ (ယုဒသန် အဘိဓာန် ပထမနှိပ်တွင် ဤညမျိုးနှင့် ပုံနှိပ်ထားပေသည်။)

ပုံစံမှာ

ယဉ်   ယံည

ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

နန်းတွင်းပုံနှိပ်တိုက်ရိုက်၊ ရာမရကန် (ရာမရကန်) စာအုပ်တွင်ကား ဩဇာချိုချည်၊ နတ်ဘောဇည်ကို၊ ရှောင်ကြည်ရမြဲ ဟူ၍ ညကြီးဖြင့်သာ ရိုက်နှိပ်ပေသည်။

အချို့ကလည်း သဝေထိုးဖြင့်၊

စေည် (စဉ်) သေည်၊ (သဉ်)

စသည်ဖြင့် ရေးသားခဲ့ကြပေသည်။

ထိုသို့ ရေးသားခဲ့ကြသည့် အကြားမှပင် ပိတ်ရွတ်ညသတ်သံအတွက် ည၊ တစ်လုံးတည်းဖြင့် ရေးလျှင် မကွဲပြား၊ မသင့်လျော်ဟု ယူဆသူတို့က ပါဠိတွင် သံယုတ်ပါမပါ ခွဲခြားသည့် ဥကလေး၊ ညကြီး ခွဲသည့်နည်းဖြင့် ညရိုးရိုးနှင့် ကွဲသော 'ဥ'ကလေးအဖြစ် ည၏ပုံစံကို

တစ်ပိုင်းဖြုတ်ကာ ဥကလေးဟု တီထွင်ပိုင်းခြား၍ ရေးသားလာခဲ့ကြပေသည်။ ထိုဥကလေးသတ်သည် မြန်စာ၌ သာမန်ဝေါဟာရများကို ရေးသားသုံးနှုန်းခြင်းမရှိဘဲ ပါဠိဘာသာ ညရိုးရိုးအတွက်ဖြစ်စေ၊ ပိတ်ရွတ်ညသတ်အတွက်ဖြစ်စေ သုံးစွဲကြပေသည်။

အသတ်သံကွဲသော (ပိတ်ရွတ်) ညသတ်တစ်မျိုးအစား (ည)ကို နှစ်ကိုယ်ခွဲ၍ ဥကလေး ပြုလုပ်ထားခြင်းကြောင့်တစ်ကြောင်း၊ မြန်မာဝေါဟာရ စစ်စစ်တွင် ဥကလေးအရေးအသုံးမရှိ၊ မလို၍လည်းကောင်း၊ ဗျည်း ၃၃ လုံးတွင် ထည့်သွင်းမထားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ထိုကြောင့် ဥကလေးသည် သီးခြားဗျည်းသံတစ်ခုကို ပြည့်စုံသော ဗျည်းမဟုတ်ပေ။ ဗျည်းစာရင်းတွင်လည်း မဝင်ပေ။ ညကြီး၏ ကိုယ်ပွားသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာစာတွင် ရှေးကအသုံးမတွင်စေကာမူ ဥကလေးသတ်ပါဝင်နေခဲ့သည်မှာကား သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀ မတိုင်မီကပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၁၁၃၁ ခုနှစ်ပြီး ဝေါဟာရတ္ထ ပကာသနီတွင် သဗ္ဗညာဏံချီသတ်ပုံဟောင်းလာ 'တလတ်လှည်းစည်၊ လှည့်ပတ်လည်သော်၊ ဒွေးဘော်သံယုတ်၊ ညခေါင်းထုတ်လော့' ဟူသောစကားကို ကိုးကားလျက် ဦးခေါင်းရှိည၊ ဦးခေါင်းမဲ့ည (ဥကလေး) အကြောင်းကို အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းပြထားသည်ကို ထောက်ဆနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

ပိတ်ရွတ်ညသတ်တွင် ဥကလေးသတ်(၌)သို့ ပြောင်း၍ ရေးသားပုံကိုလည်း ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ၌ပင်၊

‘ပါဠိတော်၌ ရွတ်အပ်သော အသံနှင့်တူသော အသံမျိုးကိုလည်း ပါဠိတော်အသံနှင့် တူပါသောကြောင့် တူရာလိုက်

၍ ဥ၊ ဦးခေါင်းမဲ့ပင် သတ်လေသည်။’

ဟူ၍ ရှင်းပြထားလေသည်။

ပါဠိတော်၌ ကဉ္စ၊ အည၊ ပညတို့တွင် ကဉ်၊ အဉ်၊ ပဉ်၊ (ကင်၊ အင်၊ ပင်) အသံဖြင့် ရွတ်သောကြောင့် ပါဠိရေးဦးခေါင်းမဲ့ည၊ (ဝါ) ဥကလေးကို ပြောင်းလွဲကာ ပိုင်းခြားအသတ်ပြုကြောင်း ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ထိုကြောင့် ပုဂံခေတ်လွန်၍ အင်းဝခေတ် နှောင်းတွင်မှ ဥ ညကလေးသတ်၊ ဥကလေး အက္ခရာဝင်ရောက်လာသည်ဟု မှန်းဆရပေသည်။

(၄) ဤအက္ခရာမှာ ဌတွင် လည်ဆစ်တစ်ခုဖြည့်ဆင့်ခြင်းဖြစ်၍ ရိုးရိုးဌဝမ်းဘဲအက္ခရာမဟုတ်ပေ။ ဤအက္ခရာကို ပါဠိ ပါဠိသက်ပုဒ်များတွင်သာ အရေးတွေ့ရလေသည်။ အက္ခရာနှစ်လုံးဖြစ်သော (ဋ)နှင့် (ဌ) ကို ဆင့်၍ ထားသော ပါဠိဆင့် အက္ခရာသာ ဖြစ်လေသည်။

ပုံစံအားဖြင့်

အဋ္ဌဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊

ဟူ၍ ပိုင်းကာ မရေးဘဲ၊

သို့မဟုတ် အ ဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊

ဟူ၍ ရေးသားလေသည်။

(ဋ) ၏ အထက်ပိုင်းနှင့် (ဌ) ၏ အောက်ပိုင်းကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ပါဠိတွင် သံယုတ်ခေါ် သရကင်းသော နောက်ဗျည်းလိုက်သော ပုဒ်မျိုးတွင် (ဋ) သံယုတ်လိုက်ပြီး နောက်မှ (ဌ) ကပ်၍ပါလာသော ပုဒ်မျိုး၌လည်ဆစ်ပါ (ဌ) ကို သုံးစွဲလေသည်။

ထိုကြောင့်၊

အဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌ၊ ဒိဋ္ဌ၊
 တို့တွင် လည်ဆစ်ပါ(ဋ္ဌ) ကို ရေးရ၍ ဖတ်သံမှာ (အတ်ထ)
 (အိတ်ထ) (ဒိတ်ထ)

ဟူ၍ ဖတ်ရပေသည်။

ဋ္ဌပနာ၊ ဋ္ဌာန၊ ဋ္ဌာန်၊ ပဋ္ဌမ၊ ပါဋ္ဌ၊

စသော အသတ်၊ အဆင့်မဟုတ်သော ရိုးရိုး အက္ခရာအတွက်မှာမူ
 လည်ဆစ်မပါသော (ဋ္ဌ) ရိုးရိုးကိုသာ အသုံးပြုရပေသည်။ ဖတ်သံမှာ
 လည်း (ထ) သာဖြစ်လေသည်။

လည်ဆစ်ပါ(ဋ္ဌ)ဖြင့် ပါဠိရော မြန်မာတွင်ပါ အစချီ၍ မရေးနိုင်။
 ရေးလေ့မရှိပေ။ ထိုကြောင့်လည်း ဗျည်းတွင် ထည့်ရန် အကြောင်းမရှိ
 ပေ။

ထိုမှတစ်ပါး အသတ်ပြုရာ၌လည်း (ဋ္ဌ) ရိုးရိုးကိုသာ သတ်နိုင်ပေ
 သည်။ လည်ဆစ်ပါ ဋ္ဌ ကို အက္ခရာနှစ်လုံးဆင့်ဖြစ်နေ၍ အသတ်
 အက္ခရာ မပြုနိုင်ပေ။

ပါဋ္ဌ၊ အဋ္ဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊

စသည်ဖြင့်သာ အသတ်ပြုရလေသည်။

သို့ရာတွင်လည်ဆစ်ပါ (ဋ္ဌ) ကို အခြား သရများနှင့်ကား တွဲနိုင်ပေ
 သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (ဋ္ဌ) ဆင့်သော အောက် ဋ္ဌ အက္ခရာကို
 သရတွဲလိုသောအခါ ထိုနှစ်လုံးဆင့်၌ပင် ရေးချ၊ လုံးကြီးတင်စသော
 သရများ ကပ်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုကြောင့်

ကမ္မဋ္ဌာန်း	(ကမ်မဋ္ဌာန်း)
ဒိဋ္ဌ	(ဒိဋ္ဌဋ္ဌ)
ဝုဋ္ဌော	(ဝုဋ္ဌဋ္ဌော)

စသည်တို့တွင် လည်ဆစ်ပါ (၄) ဌပင် အောက်ဆင့် (၄) အတွက် ကပ်လိုသော သရများယှဉ်ကပ်ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

(ယျ) ဤအက္ခရာမှာကား ပုံစံတွင် ထင်ရှားသည့်အတိုင်း (ယ) ယပင့် ပင်ဖြစ်ပေသည်။

ယပင့်ဖြစ်သည်မှာ (ယ) တစ်လုံးကို အောက်မှ ခံခြင်းပင်ဖြစ်ရာ (ယ) နှစ်လုံးထပ် (ဃ) ဟူ၍မရေးဘဲ အောက်တစ်လုံးကို (၂) ယပင့် ပုံစံဖြင့် ရေးခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

အက္ခရာနှစ်လုံးတွဲပင် ဖြစ်၍ ဗျည်းတွင် ထည့်သွင်းရန် မလိုပေ။ ယျကိုလည်း အစချီ၍ မရေးနိုင်၊ ရေးလေ့မရှိဘဲ အခြားအက္ခရာ၏ နောက်မှသာ ကပ်ရပေသည်။

- ယေဘုယျ
- ဇေယျ
- အယျ

စသည်ဖြင့် ပါဠိပုဒ်များတွင် ရေးရာ၌ ဖတ်သံမှာလည်း ယ နှစ်လုံး ဆင့်၏ အထက် ယမှာ အ သတ်သဘောပါသဖြင့်

- ယေဘုယ်ယ (ယေဘုန်ယ)
- ဇေယ်ယ (ဇေယ)
- အယ်ယ (အယ်ယ)

ဟူ၍သာ ဖတ်လေ့ရှိပေသည်။
နောက် (ယျ) ကိုမငဲ့မတွက်ဘဲ ရှေ့ပုဒ်ရှိရုံမျှသာ မဖတ်ရပေ။ မြန်မာ စကားလုံးများတွင် အသုံးမရှိပေ။

(သ) ဤအက္ခရာမှာလည်း လုံးချင်း အက္ခရာမဟုတ်ဘဲ (သ) နှစ်လုံးဆင့်ပင်ဖြစ်၍ ပါဠိပုဒ်၊ ပါဠိပျက် ပုဒ်များတွင် အသုံးရှိသော

နောက်လိုက် ဝဏ္ဏဖြစ်ပေသည်။ အစချီ၍ မရေးနိုင်သောကြောင့် ဗျည်း အက္ခရာတွင် မသွင်းထားပေ။

သို့ရာတွင် ဝေါဟာရများစွာ၌ ထည့်သွင်းရေးသားလေ့ရှိပေသည်။
ပုံစံအားဖြင့်

ပိဿာ၊ ဥဿဟ၊ ဗဟုသုတ၊ ဗိဿကာ၊ ဝိပဿီ၊ ပြဿဒါး၊ ပြိဿ၊ ဖုဿ၊ ဣဿာ၊ ဒဿန၊ ဖဿ၊ မိဿ၊ မိဿံ၊ ဝေဿန္တရာ၊ စသည်ဖြင့် နောက်တွင် ‘သ’ ရှိပြီး၊ ရှေ့ဝဏ္ဏကို ‘သ်’ လိုသော ပုဒ်များ ထည့်သွင်းရေး သားလေသည်။

‘ပိဿဝ’ သည် ‘ပိသ်သာ’ ပင်ဖြစ်၍ ဖတ်သံမှာ ‘တ်’ သံ ဖတ်ရပေ သည်။ ဖုဿ ‘ဖုတ်သ’၊ ဣဿာ ‘အိတ်သာ’၊ ဖဿ ‘ဖတ်သ’၊ ဝေဿန္တရာ ‘ဝေတ်’ သို့မဟုတ် ‘ဝစ်သန်တရာ’ ဟူ၍ ဖတ်ရပေသည်။

‘ဋ္ဌ’ ဤအက္ခရာမှာကား ဋ္ဌကြီးဟုထိုး မဟုတ်ပေ။ ပါဠိပုဒ်အနည်း ငယ်တွင် သုံးစွဲသော ဋ္ဌကြီးနှစ်လုံးဆင့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ပါဠိတွင် လငယ် နှစ်လုံးဆင့်၊ ဋ္ဌကြီးနှစ်လုံးဆင့် စသည် ဆင့်၍ ရေးသားလေ့ရှိပေသည်။

ဂုဋ္ဌတ္ထ ‘ဂုန်လတ်ထ’
စသည်ဖြင့် ရေးသား၍ ‘ဋ္ဌ’ သတ်သဘောပင်ဖြစ်၍ အသံထွက်မှာ ‘န’ သတ်သံ ထွက်ရပေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ဥ၊ ဋ္ဌ၊ ယျ၊ သာ၊ ဋ္ဌ စသောဗျည်းစာရင်းမဝင်ဘဲ၊ အရေးရှိနေသော အက္ခရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ကွဲပြားရှင်းလင်းစွာ သိရှိ ထားသင့်ပေသည်။

အတိုသုံး သင်္ကေတများ
ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာစာ၌ရေးနေသော
၍၊ ဌ၊ ၎င်း၊

စသော ဝဏ္ဏများအကြောင်းကိုလည်း သိရှိထားရန် လိုပေသည်။ ထို အက္ခရာများသည် ဗျည်းစာရင်း၊ သရစာရင်း၌မပါဘဲ အဘယ်က ရောက် လာသနည်းဟူ၍ လမ်းစမမြင်ရှိတတ်ပေသည်။

‘၍’ ဤစကားလုံးသည် ‘ရွေ့’ ဟူသော ရေးရိုးရေးစဉ်စကားလုံး ဖြစ်၍ အတိုကောက်ရေးထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးခေတ်ကျောက် စာတွင် ‘ရွေ့’ သဝေထိုး ဝဆွဲအစား တစ်ချောင်းငင် ‘ယ’ သတ်၍ ရေး လေ့ရှိပေသည်။

ငယ်=ငွေ

နယ်=နွေ

ရယ်=ရွေ့

စသည်ဖြင့် ရေးခဲ့ပေသည်။ အောက်မြစ်အတွက် ‘အ်’ သို့မဟုတ် ‘အ’ အောက်ကဆင့်၍ရေးလေ့ရှိသဖြင့် ‘ယ်’ အစား ‘ယ’ ပင့်ကပ်၍ အသတ် တင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ‘အ်’ အစား အောက်မြစ်ထည့်၍လည်း ကောင်း

ရယ်/အ=၍

ဟူ၍ ပြောင်းလဲရေးသားခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဤတွင် ‘ရကောက် တစ်ချောင်းငင် ယပင့်၊ အသတ်၊ အောက်မြစ်’ ဟူ၍ အင်္ဂါငါးမျိုး ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေပေသည်။ ယခုအခါတွင် ၍ ၌ အောက်မြစ်မပါတော့ ဘဲ အသိအမှတ်ပြုထားကြပေသည်။ ရှေးအခါကမူကား ‘အ်’ အဆင့်၊ အောက်မြစ် ‘၍’ ဟူ၍ အောက်မြစ်အစက်ထည့်ကာ ရေးခဲ့ကြပေသည်။

‘၌’ ဤ စကားလုံးသည် ‘နှိုက်’ ဟူသော စကားလုံးပင် ဖြစ်ပေ သည်။ ရှေးက အတိုနည်းရေးရာတွင်

‘နှိုက်’ အစား ‘နှိ’ ဟူ၍ တစ်ချောင်းငင်၊ လုံးကြီးတင်နှင့် အသတ် ‘က’ တို့ကို မြုပ်ချန်လိုက်ခဲ့ပေသည်။ နငယ်ဟထိုးနှင့် အသတ်သွ

ကျန်နေခဲ့ပေသည်။ ဤပုံစံမှ တဖြည်းဖြည်း ရွေ့လျော့၍ လက်ရှိ ‘ဌ’ ပုံစံသို့ ရောက်ရှိလာရာ ဟထိုးနှင့် အသတ်မှာ ပုံမပြောင်းဘဲ ‘န’ ငယ် သာလျှင် ပုံပြောင်းနေသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

‘၏’ ဤ အက္ခရာမှာ ‘အိ’ အသံထွက်သော ‘ဧည့်’ ၏ အတိုကောက် ရေးနည်းဖြစ်လေသည်။ ရှေးကျောက်စာတွင် ‘ဧအ်’ ဟူ၍အက္ခရာ ‘ဧ’ တွင် အောက်မြစ်သံ ပါစေရန် ‘အ’ သတ်၍ ရေးလေ့ရှိပေသည်။ ‘အေ’ အသံ ‘အဲ’ အသံဝဲ၍ ဖတ်ပေလိမ့်မည်။ ‘အဲ’ အသံမှ ပုဂံခေတ်ဦးတွင် အရေးအသုံး မတွေ့ရပေ။ ကျောက်စာတွင် ‘အ’ ၏ ရေးပုံမှာ နှစ်ချောင်း ပုဒ်အလယ်မှဆက်ထားသော ‘ဂ’ ပုံစံမျိုး ဖြစ်နေပေရာ ‘ဧ၊ ဂ’ ဧနှင့် အသတ်တွဲစပ်သောအခါ ယခုရေးသားနေသည့် ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်လာ ပေသည်။

‘ဧ’ ‘အ’ နှင့် ‘အသတ်’ တို့ပါ ပုံမပျက်ပါဝင်နေပေသည်။ အချောင်း ငယ်နှစ်ချောင်းမှာ ရှေးရေး ‘အ’ ၏ ကိုယ်ပွားဖြစ်လေသည်။ ထိုကြောင့် ၏တွင် အောက်မြစ် ထည့်စရာမလိုတော့ပေ။ ပုဒ်နှစ်ချောင်းနှင့်အသတ် မှ ‘အ်’ ပင်ဖြစ်၍ အောက်မြစ်ပါပြီးဖြစ်ပေသည်။

အချို့က “၍နှင့်၏မှာ အမြစ်ပါလော့” ဆိုသောစာဆိုကို ထောက် ၍ အောက်မြစ်နှင့် ရေးတတ်ကြပေသည်။ မူလက ၍၌ အောက်မြစ်၊ ၏၌ အောက်မြစ်ပါရှိသည်မှာ မငြင်းသာပေ။ သို့ရာတွင် ပုံစံပြောင်းလာ သောအခါ ‘၍’ ၌ ‘အ်’ ကျန်နေသောကြောင့် အောက်မြစ်ဖြည့်ရန်လို ၍ ‘၏’ တွင်မူ ‘အ်’ တပေါင်းတည်း ပါဝင်နေ၍ အောက်မြစ်မလိုတော့ ကြောင်း သိသာပေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အမှတ်သညာသဘောဖြစ်လာ၍ ‘၍’ ရော ‘၏’ တွင်ပါ အစက်အောက်မြစ်မပါဘဲ ရေးကြစေကာမူ သိသာပြီးဖြစ်၍ ဖတ် သံ မမှားယွင်းသောကြောင့် အပြစ်မဆိုသာတော့ပေ။ စနစ်မှန်လိုလားပါ

မူကား '၍' တွင် အောက်မြစ်ထည့်၍ရေးနိုင်ပေသည်။

'၎င်း' ၎င်းကို ရှေးက လည်းကောင်းဟူ၍သာ ရေးခဲ့ပေသည်။ ရာဇကုမာကျောက်စာ၌ပင် 'သူတစ်ထူးလည်းကောင်း' ဟူ၍ရေးထိုးခဲ့ပေသည်။ 'လည်း' အစား 'လေး'ကို ပြောင်း၍ လေးကောင်း ဟူ၍ ရေးရာမှ

လေးကောင်း၊ ၎ ကောင်း၊ ၎င်း

ယူ၍ ဂဏန်း '၄' ကို အစားသွင်းရုံသာမက၊ 'ကော' ကို မြှုပ်ချန်ကာ 'င်' ကိုသာယူ၍ ၎င်းဟု ရေးသားလာခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဖတ်သံမှ 'လကောင်း' ဟူ၍ဖြစ်ပေသည်။ အချို့က '၄' ဂဏန်းတွင် ကင်းစီးလျက် ၎င်း

ယူ၍လည်း ရေးကြပေသေးသည်။ ဤသို့လျှင် 'လည်းကောင်း' မှ '၎င်း၊ ၎င်း' အဖြစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ပေသည်။

ထိုအတိုသုံး အက္ခရာ (ဝါ) အတိုသုံး သင်္ကေတများ၏ အရင်းခံ သဘောကို သိနားလည်ထားရန် လိုပေသည်။

အသံဖြစ်ရာ အရပ်များ

မြန်မာဗျည်းများကို အသံပြုလုပ်ရာ အာခံတွင်း အစိတ်အပိုင်းအသီးသီးဖြင့် ခွဲဝေပိုင်းခြားနိုင်ပေသည်။ ဗျည်းများကို က၊ ခ၊ ဂ စသည်ဖြင့် စီစဉ်ထားသည်မှာ အမှတ်မဲ့ ကြုံရာရှေ့နောက် စီထားသည်မဟုတ်ဘဲ အသံသဘောအရ အစီအစဉ်သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် စီစဉ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

အက္ခရာများကို ငါးလုံးတစ်စုအားဖြင့် ရှေးဦး ၂၅ လုံးအတွက် အစုငါးစုခွဲခြားထားပေသည်။ ထိုစုများကို ဝဂ် 'ဝဂ္ဂ' ဟူ၍လည်း ခေါ်တွင်လေသည်။

၁။ ‘လည်ချောင်း’ မှ ဖြစ်လာသော ဗျည်းများ

က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င၊

၂။ ‘အာစောက်’ မှ ဖြစ်လာသော ဗျည်းများ

စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည၊

(မြန်မာသံမှာအာစောင့်ဖြင့်သာ ထွက်လေ့ရှိသည်။ ပါဠိသံမှာ ပို၍ အာစောက်ကျနသည်။ ဌာန်ခွဲခြင်းမှာ ပါဠိနည်းဖြစ်သည်)

၃။ ‘လျှာထိပ်’ မှ ဖြစ်လာသော ဗျည်းများ

ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ ဏ၊

၄။ ‘သွား’ မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဗျည်းများ

တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န၊

၅။ ‘နှုတ်ခမ်း’ မှ ဖြစ်လာသော ဗျည်းများ

ပ၊ ဖ၊ ဖ၊ ဘ၊ မ၊

ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

ဤတွင်အစု ‘ဝဂ်’ တစ်ခုစီ၌လည်း သံနဲ့၊ သံထင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သံလျော့၊ သံတင်းဟူ၍လည်းကောင်း အစဉ်အတိုင်း ခွဲခြားထားပေသည်။

‘သံနဲ့’ ဗျည်းများမှာ (ပထမနှင့် ဒုတိယ)

က၊ ခ၊

စ၊ ဆ၊

ဋ၊ ဌ၊

တ၊ ထ၊

ပ၊ ဖ၊

တို့ဖြစ်၍ ‘သံထင်’ ဗျည်းများမှာ (တတိယနှင့် စတုတ္ထ)

ဂ၊ ဃ၊

ခါ ဈာ

ဉာ ဗါ

ဒါ ဓါ

ဗါ ဘါ

တို့ဖြစ်လေသည်။ သံနဲ့ကိုအလျင်၊ သံထင်ကို နောက် စီစဉ်ထားပေသည်။
တစ်ဖန် သံနဲ့၌ပင် သံလျော့၊ သံတင်းအားဖြင့် ခွဲခြား၍ သံလျော့ကို
ရှေ့၊ သံတင်းကိုနောက် စီစဉ်ထားပေသည်။

‘သံလျော့’ ဗျည်းများမှာ (ပထမနှင့် တတိယ)

က၊ ဂ၊

စ၊ ဇ၊

ဋ၊ ဌ၊

တ၊ ဒ၊

ပ၊ ဖ၊

တို့ဖြစ်၍ ‘သံတင်း’ ဗျည်းများမှာ (ဒုတိယနှင့် စတုတ္ထ)

ခါ ဃါ

ဆ၊ ဈာ

ဌာ ဗါ

ထ၊ ဓါ

ဖ၊ ဘါ

တို့ ဖြစ်လေသည်။

ပဉ္စမနေရာတွင်ရှိသော ဗျည်းအားလုံး

င

ည

ဏ

န

မ

တို့မှာ နှာသံပေါက်သော ဗျည်းများချည်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗျည်းအစု ငါးစုတို့တွင် ငါးလုံးစီ စီစဉ်ပုံမှာ အစုတစ်ခုစီတွင်

(၁) သံနဲ့သံလျော့ဗျည်း၊ (၂) သံနဲ့သံတင်းဗျည်း၊ (၃) သံထင် သံလျော့ဗျည်း၊ (၄) သံထင်သံတင်းဗျည်း၊ (၅) နှာသံဗျည်းဟူ၍ အစဉ် အတိုင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤအစုမှ အပဖြစ်သော ကျန်ဗျည်းများကိုကား

ယ၊ (အာစောက်မှ ဖြစ်သည်။)

ရ၊ (လျှာထိပ်မှ ဖြစ်သည်။)

လ၊ (သွားတစ်ဝိုက်မှ ဖြစ်သည်။)

ဝ၊ (သွားနှုတ်ခမ်းတစ်ဝိုက်မှ ဖြစ်သည်။)

သ၊ (သွားတစ်ဝိုက်မှဖြစ်သည်။)

ဟ၊ (လည်ချောင်းမှ ဖြစ်သည်။)

ဠ၊ (လျှာထိပ်မှဖြစ်သည်။)

အ၊ (လည်ချောင်းမှ ဖြစ်သည်။)

စသည်အားဖြင့် အလျဉ်းသင့်ရာ စီစဉ်ထားပေသည်။ ဤအက္ခရာအစု စီစဉ်ထားပုံမှာ အသတ်များ၊ ပါဠိဆင့်များတွင် စနစ်ပြညွှန်ရန် လွယ်ကူ အောင် ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှေ့တွင် တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

ဗျည်းများကို အသံဖြစ်ရာ ဌာန်အလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြပြီးနောက် အသံဖြစ်အောင် ပြုပြင်လှုပ်ရှားရသော အဓိက လှုပ်ရှားအားထုတ်သူ (အစိတ်အပိုင်း) အလိုက် ခွဲခြားနိုင်ပြန်ပေသည်။ ဤတွင် လည်ချောင်း မှဖြစ်သော၊ (ဝါ) လည်ချောင်းအရပ်၌ဖြစ်သော ဗျည်းများမှာ လည် ချောင်းသည်ပင် အားထုတ်လှုပ်ရှားမှု၏ အခရာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနည်း

တူပင်လျှင် နှုတ်ခမ်းမှဖြစ်သော ဗျည်းများသည်လည်း လှုပ်ရှားမှု အခရာ အားဖြင့် နှုတ်ခမ်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျန်သော အာစောက်၊ လျှာထိပ်နှင့် သွားတစ်ဝိုက်တွင်ဖြစ်သော ဗျည်းများ၏ လှုပ်ရှားမှုအခရာမှာကား (လျှာ)ပင် ဖြစ်ပေသည်။ လျှာ ဟု ဆိုရာတွင် ‘လျှာလယ်’ ‘လျှာဖျားတစ်ဝိုက်’ ‘လျှာဖျား’ ဟူ၍ သုံးနေရာ ပြန်၍ခွဲဖြာနိုင်ပေသည်။

အာစောက်တွင်ဖြစ်သော စ၊ ဆ၊ ဈ၊ ည တို့သည် ‘လျှာလယ်’ အားဖြင့် ဖြစ်ပေသည်။

လျှာထိပ်တွင် ဖြစ်သော ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ တို့သည် ‘လျှာဖျား’ အားဖြင့်ပင် ဖြစ်စေသည်။

သွားတစ်ဝိုက်တွင် ဖြစ်သော တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န တို့သည် ‘လျှာဖျား’ အားဖြင့်သာ ဖြစ်စေသည်။

ဤသို့ အားထုတ်မှု ဖြစ်ပေါ်စေမှုသဘောကို ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ကရိဏ်း(ကရဏ) ဟူ၍ခေါ်တွင် ထားပေသည်။

မြန်မာသရများ

မြန်မာဗျည်းများကို ဆန်းစစ်တင်ပြပြီးနောက် သရများအကြောင်းကို တင်ပြရန်ရှိပေသည်။

အသံတစ်သံအဖြစ် ပြည့်စုံစွာ ပေါ်ထွက်ရေးအတွက် ဗျည်းတစ်ခုနှင့် သရတစ်ခု လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့လေပြီ။ ဗျည်းသက်သက် အသံပီသစွာ မထွက်နိုင်သည်ကို သဘောပေါက်ရပေမည်။

စင်စစ် သရ သက်သက်သည်လည်း မည်သည့် အသံမျိုးထွက်ရမည်ကိုသာ ညွှန်ပြ၍ က ခ စသော ဗျည်းမမှီဘဲ အသံတိကျမပါခဲ့ပေ။

သို့ရာတွင် ပါဠိသဒ္ဒါ၌ အသံမဖော်ပြဘဲ ညွှန်ပြသင်ကြား၍ မရနိုင်သောကြောင့် အာလျှာလှုပ်ရှားမှုနည်းသော အ ဗျည်းတစ်ပါတည်း ထည့်၍ အ၊ အာ၊ အိ၊ အီး စသည်ဖြင့် သရတွင် အ သံအကျုံးဝင်နေပြီး ရွတ်ဆိုသင်ပြခဲ့ကြလေသည်။

ထိုကြောင့် ‘သရဗျည်း ရွတ်ဆို၍ရသည်။ သရတွင် ကိုယ်ပိုင်အသံရှိသည်’ ဟူ၍ အဆိုပြုလာခဲ့ကြပြီး တစ်ဖက်တွင် အ ဗျည်းဟူ၍ လုံးဝမထားတော့ဘဲ ဖျောက်ဖျက်ထားလိုက်လေသည်။ (သရ) ရှိလျှင် (အ)